

Текшерүүшү
О.Б.О. СББ
29.11.2022.

**Ж.Бөкөнбаев атындагы №15
жалпы орто билим берүүчү мектебинин
физика мугалими М. Саипбаеванын
«Жарыктын сынышы. Сынуу закону. Жарык
нурунун учбурчтук призма аркылуу өтүшү»
темасында 9-б классында
өткөн ачык сабактын иштелмеси.**

Тема:	§ 30. Жарыктын сынышы. Сынуу закону.	
	§ 31. Жарык нурунун үч бурчтук призма аркылуу өтүшү.	
Сабактын максаты:	Көрсөткүчтөр	
Билим берүүчүлүк максаты: жарыктын сынышы жана сынуу закону менен таанышат; Призма жана анын түрлөрү, нур үч бурчтуу призмадан өткөндө кандай законченемдүүлүк байкаларын билет;	- жарыктын ар түрдүү чөйрөдө сынышы жана жарыктын сынуу закондорун атайын чийме аркылуу далилдөө менен түшүнсө; - призма жана анын түрлөрү менен таанышса;	
Өнүктүрүүчүлүк максаты: темага байланыштуу берилген маалыматтарды түшүнүү менен келтирилген фактылардын канчалык маанилүү экендигине анализ жүргүзөт	-темага байланыштуу берилген маалыматтарды түшүнсө; -- келтирилген фактылардын канчалык маанилүү экендигине анализ жүргүзсө	
Тарбиялык максаты: окуучуларды физика предметин окуп үйрөнүүнүн зарылчылыгы жана маанилүү экендигин түшүндүрүү менен сабакка болгон кызыгуусун арттырууга тарбиялоо	-окуучуларды физика предметин окуп үйрөнүүнүн зарылчылыгы жана маанилүү экендигин түшүнгө, сабакка болгон кызыгуусун арттырууга тарбияланса	
Күтүлүүчү натыйжалар:	9.1.1.1. Жарыктын ар кандай чөйрөдө сынышын тажрыйба жүзүндө байкоо жүргүзөт, өлчөөлөрдүн жыйынтыктарын иштеп чыгат 9.2.2.1. Сабактан алган маалыматтарын пайдалануунун негизинде ар кандай заттардын жарыкты сындыруу касиеттери ар башка болорун, пайда болуу шарттарын түшүндүрүп бере алат; 9.3.2.3. Үч бурчтуу призма аркылуу нурдун өтүү жолун чийме аркылуу көрсөтүү менен бирге өлчөөлөрдү жүргүзүп, түшүндүрүп, айтып берет.	
Деңгээлдери:	Репродуктивдик Продуктивдүү Креативдүү (чыгармачыл)	

Физиканы окутуунун милдеттери:

- Таанып – билүүчүлүк (когнитивдик);
- Иш аракеттик (жүрүм турумдук);
- Баалуулук;

Компетенттүүлүк:

№	Негизги компетенттүүлүк	№	Предметтик компетенттүүлүк
НК 1	Маалыматтык компетенттүүлүк	ПК1	Физикалык кубулуштарды жана алар менен байланышкан фактыларды таанып билүү жана илимий суроолорду коё билүү.
НК2	Социалдык-коммуникативдик компетенттүүлүк	ПК2	Физикалык кубулуштарды илимий негизде түшүндүрүү (чечмелөө);
НК 3	Өзүн-өзү уюштуруу жана көйгөйлөрдү чечүү;	ПК3	Өздөштүрүлгөн жана илимий жактан далилденген физикалык билимдерди пайдалана, колдоно билүү.

Мазмундук тилкелер:

- Физика илимин өздөштүрүү методдору;
- Материя жана анын түрлөрү, түзүлүшү жана анын касиеттери;
- Кыймыл жана өз ара аракеттешүү

- Энергия;
- Физикалык билимдерди пайдалануу технологиялары;

Сабактын тиби: Жаңы билимди өздөштүрүү сабагы:

Билимдерди жалпылоо, системалаштыруу жана бышыктоо;

Билимдерди текшерүү жана баалоо сабагы: тест менен иштөө ж.б.

Сабактын методу: өз алдынча жана топтор менен иштөө, айтып берүү, түшүндүрүү ж.б.

Колдонулуучу ресурстар: маалымат булактары, окуу- методикалык колдонмолор, китептер, презентация, сабакта колдонулуучу приборлор, маркер, ватман, таблицалар, карточкалар ж.б.

Сабактын жүрүшү:

Сабактын этаптары:

1. Уюштуруу (1-2 мүн)

Мугалимдин ишмердүүлүгү: Саламдашуу. Окуучулардын сабакка катышуусун контролдоо менен бирге аларга жагымдуу маанай каалоо жана сабакка болгон кызыгуусун арттыруу.

Окуучунун ишмердүүлүгү: Саламдашуу. Окуучулар сабактын максатын таанышуу менен бирге, бири-бирине жагымдуу маанай каалап, сабакка даярданышат.

2. Өтүлгөн темаларды кайталоо (5-6 мүн)

Мугалим өтүлгөн темалар боюнча сурайт. Үй тапшырмасын окуучулардын кандай аткаргандыгын текшерет.

Окуучулар логикалык ой жүгүртүү элестетүү менен бирге берилген суроолорго жооп беришет.

3. Жаңы теманы түшүндүрүү (6-7 мүн)

Мугалим: -Голландиялык астроном жана математика Виллеброд Снеллиус жарык нурунун сынуу бурчунун (β нын) анын түшүү бурчунан (α дан) көз карандылыгын 1621- жылы тажрыйбада аныктаган. Франциянын окмуштуусу Рене Декарт бул көз карандылыкка математикалык тилде аныктама берген. Мына ушул жолдор менен табылган жарыктын сынуу закону Декарт-Снеллиус закону деп да айтылат жана төмөнкүчө жазылат.

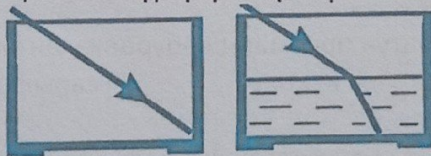
$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = n_{21},$$
 мындан n_{21} -экинчи чөйрөнүн биринчиге салыштырмалуу сынуу көрсөткүчү.

Жарыктын сынуу закону, жарыктын ушул чөйрөлөрдөгү таралуу ылдамдыктарынын

(v_1, v_2) катыштары менен туюнтулуп төмөнкүчө жазылат:
$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{v_1}{v_2}.$$
 Мындан v_1, v_2 жарыктын

биринчи жана экинчи чөйрөлөрдөгү таралуу ылдамдыктары.

Жарык нурлары бир чөйрөдөн экинчисине өткөндө өз багытын өзгөртүшү жарыктын сынуусу деп аталат. Тажрыйба жүргүзүп көрөлү:

(1 сүрөт а, б)

Окуучулар тажрыйбаларды жүргүзүү менен жарык бир чөйрөдөн экинчисине өткөндө өз багытын өзгөртүшүн байкашат.

Мугалим: -Кийинки өтүлө турган тема “Жарык нурунун үч бурчтуу призма аркылуу өтүшү”

Бул темадан биз эмнени биле алабыз:

-Призма деген эмне?

-Призманын түрлөрү

-Призма аркылуу жарык нурунун өтүү жолдорун аныктоо

Окуучулар суроо –жооп аркылуу призма деген эмне жана анын түрлөрү, закон ченемдүүлүктөрү менен таанышышат.

4. Жаңы теманы бышыктоо (15-20 мүн)

Мугалим окуучуларды саноо жолу аркылуу топторго бөлөт жана аткарылуучу тапшырмаларды түшүндүрүп кетет.

1-тапшырма: а) Окуу китеби боюнча иштөө

Окуучулар окуу китебинде берилген маалыматтарды окуп чыгышат жана китепти жаап коюп, берилген суроолорго жооп табышат:

Жарык нуру:

абада	вакуумда	суюктуктарда	?

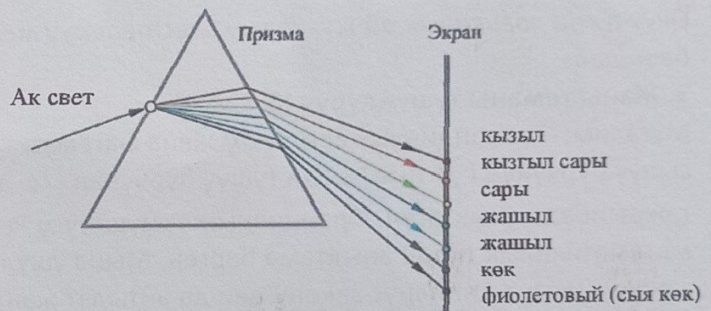
б) Адатта ар кандай тажрыйбаларды жүргүзүүдө ак жарыкты тунук нерселердин бетине түшүрөт. Түшүү α жана сынуу (β) бурчтарды аныктоо үчүн, тунук нерсенин ак жарык түшкөн чекитине эки чөйрөнү кескен тиктик (нормаль) сызыгы жүргүзүлөт. Мында түшүү бурчун (α ны) түшкөн нур менен тиктик (нормаль) чектейт, ал эми сынуу бурчун (β ны) сынган нур менен тиктик (нормаль) чектешет.

Суроо: Жогоруда келтирилген маалыматтарды пайдалануу менен “Биринчи чөйрөгө түшкөн жарыктын экинчи чөйрөдө сынышы” боюнча график түрүндө чагылдырып бергиле. (3-сүрөт)

В) 3-сүрөткө байкоо жүргүзүлө жана түшүндүрүп бергиле

2-сүрөт

3-сүрөт

(жообу: в) Эгерде толкун тобу, мисалы, ак жарык тунук призмадан өтсө, ал көп нурларга ажырап жайылат (дисперсияланат), анткени ал жарыктын тутумунда негизинен жети түстүү нур болот. (графикте көрсөтүлгөн, 3-сүрөт)

Эң чоң жыштыгы бар жарык толкуну сыя-көк, ал эми эң кичине жыштыктагы жарык толкуну – кызыл жарык. Демек, айнек призмада алар ар кандай сынуу көрсөткүчтөрүнө ээ болгондуктан, алар ар кандай сынуу бурчуна ээ болот жана жайылып дисперсияланып кетишет.

Натыйжада экранда жети түстүү жарык көрүнөт.

2-тапшырма: Тест менен иштөө

Кайсы түстөгү жарык нурун спектроскоптун призмасы көбүрөөк жантайтат?

- а) кызгылт-көктү б) кызылды в) көктү г) сарыны д) жашылды

Чыгаруу:

№1. Спектроскоптун призмасы жыштыгы чоң болгон кызгылт-көк нурду көбүрөөк жантайтат. Призма аркылуу чоң ак (дубалды) нерсени караса, бул нерсе ар кандай түскө боёлгондой болуп (спектр) көрүнөбү?

- а) көрүнөт, себеби ак нур призмадан өткөндө түстөргө ажырайт б) көрүнбөйт
в) призма ак нурду сындырат г) дисперсия кубулушу байкалат д) ак саргыл нур көрүнөт

Чыгаруу:

Призма аркылуу чоң ак дубалды караганда бул нерсе ар кандай түскө боёлгондой (б.а. спектрге ажырагандай) болуп көрүнбөйт. Анткени ак дубалдын бетинен нур диффузиялык, б.а. туш тарапка чачырайт. Призмага бир убакта түшүү бурчу ар түрдүү болгон нурлар келип түшөт. Натыйжада андан өткөн нурлар да аралашып кетет.

№ 3. Нерсенин бетине түшкөн жарыктын чагылышы же сынышы үчүн кандай шарттар аткарылышы керек:

Жообу:

- а) эки чөйрөнүн чеги болгон бет абдан жалпак жана жылмакай болуусу зарыл
- б) эки чөйрөнүнү чеги болгон бетин өлчөмү ага түшкөн жарыктын толкун узундугунан алда канча чоң болуусу шарт

№4. Маселе менен иштөө

Чөйрөдөгү жарыктын ылдамдыгы $2 \cdot 10^8$ м/с болсо, ошол чөйрөнүн абсолюттук сынуу көрсөткүчүн аныктагыла.

- а) 1,5
- б) 2
- в) 2,6
- г) 3
- д) 1,3

Чыгаруу:

Чөйрөдөгү жарыктын ылдамдыгы $v = \frac{c}{n}$, мында n - чөйрөнүн абсолюттук сынуу көрсөткүчү.

$$\text{Мындан } n = \frac{c}{v} = \frac{3 \cdot 10^8}{2 \cdot 10^8} = 1,5$$

3-тапшырма: Предмет аралык байланыш (биология)

№4 Жарык жетишпеген жерде өскөн өсүмдүктүн тышкы белгилери кандай?

- а) кочкул жашыл түстө;
- б) сабагы узун, өңү саргыч, агыш;+
- в) сабагы кыска;
- г) жалбырактары чоң.

№ 5. Жарык жетишпеген жерде өскөн өсүмдүктүн анатомиялык белгилери кандай?

- а) клеткалары майда;
- б) механикалык тканы күчтүү;
- в) ткандары борпоң, клеткалары узун;+
- г) клетка аралык боштуктары жок.

№6. Клетканын чоюлуп өсүүсүн кайсы нурлар күчөтөт?

- а) көк;
- б) сары;
- в) фиолеттик;
- г) кызыл инфракызыл.+

№ 7. Хлорофилл аркылуу жарыктын кайсы нурлары жутулат?

- а) жашыл, ультрафиолет;
- б) сары, кызыл сары (оранжевый)
- в) ультрафиолеттик, сары;
- г) кызыл, көк; +
- д) жашыл, сары.

5-тапшырма: Ойлонгула жана тапкыла

➤ **Тажрыйба жүргүзүү**

- 1) Жазуусу бар кагазды алып, аны суу менен нымдайбыз
- 2) Нымдалган кагазга байкоо жүргүзүп көргүлө
- 3) Эмнени байкаганыңарды айтып түшүндүрүп бергиле (эгерде кагазды нымдай турган болсок, анын артындагы жазуу көрүнөт)
- 2) Пияланы алып ага жез тыйын салабыз
- 3) Пияланы партанын үстүнө коюп, тыйын көрүнбөй турган аралыкка чейин турабыз
- 4) Эгерде мугалим ал пиялага суу куя турган болсо, алыс турганга карабай биз тыйынды көрөбүз. Мунун себеби эмнеде болушу мүмкүн?

Элестетүү:

Больницада хирургиялык операция жүрүп жаткан учурларды телевизор, ютуб ж.б. көп жолу эле көргөнбүз. Кээ бир учурларда хирург врачтар операция болгон жерди гана жарыктандырып алганын байкоого болот.

Суроо: операция жүргүзүлүп жаткан учурда, хирургдун колунун көлөкөсү операция жүрүп жаткан жерге түшпөстүгү үчүн жарык булагы кандайча орнотулушу керек?

6- Маселелер менен иштөө

5. Рефлексия (2-3 мүн)

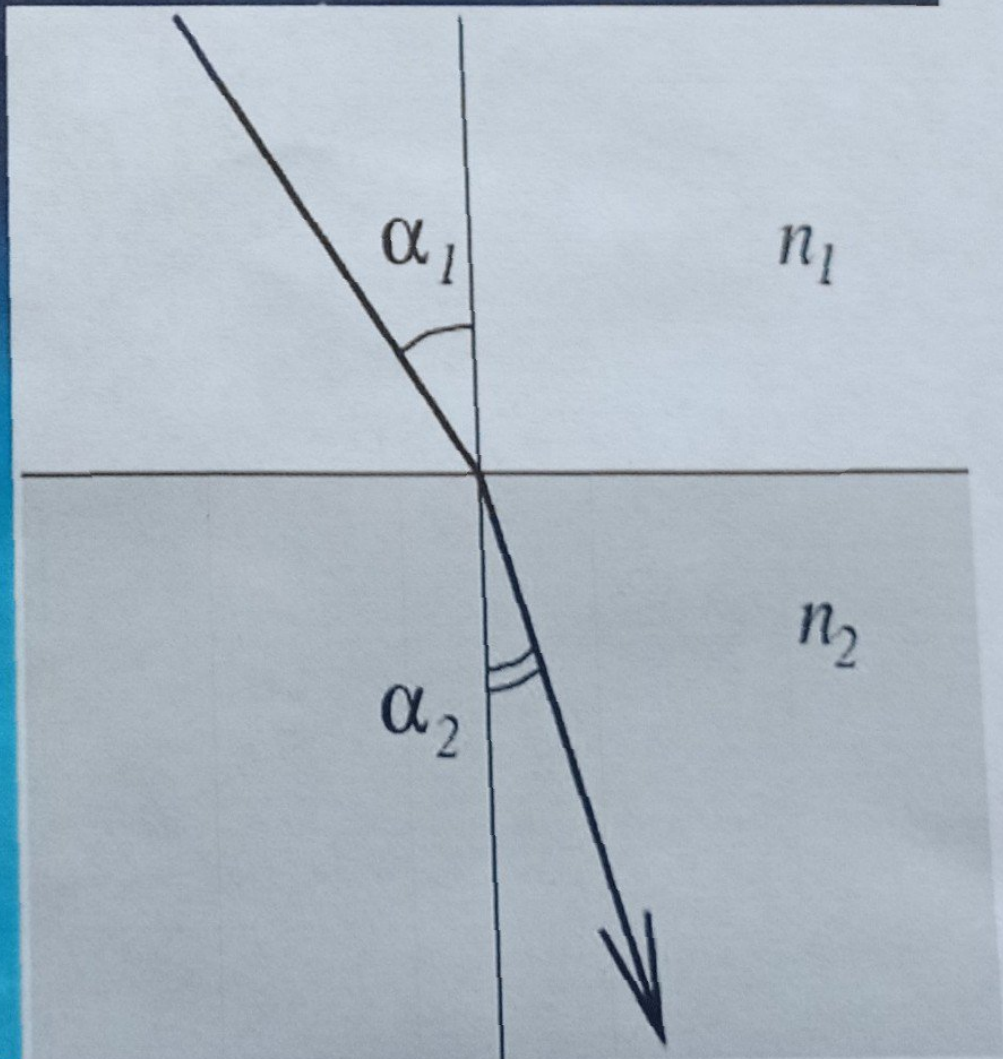
Суроо жооп

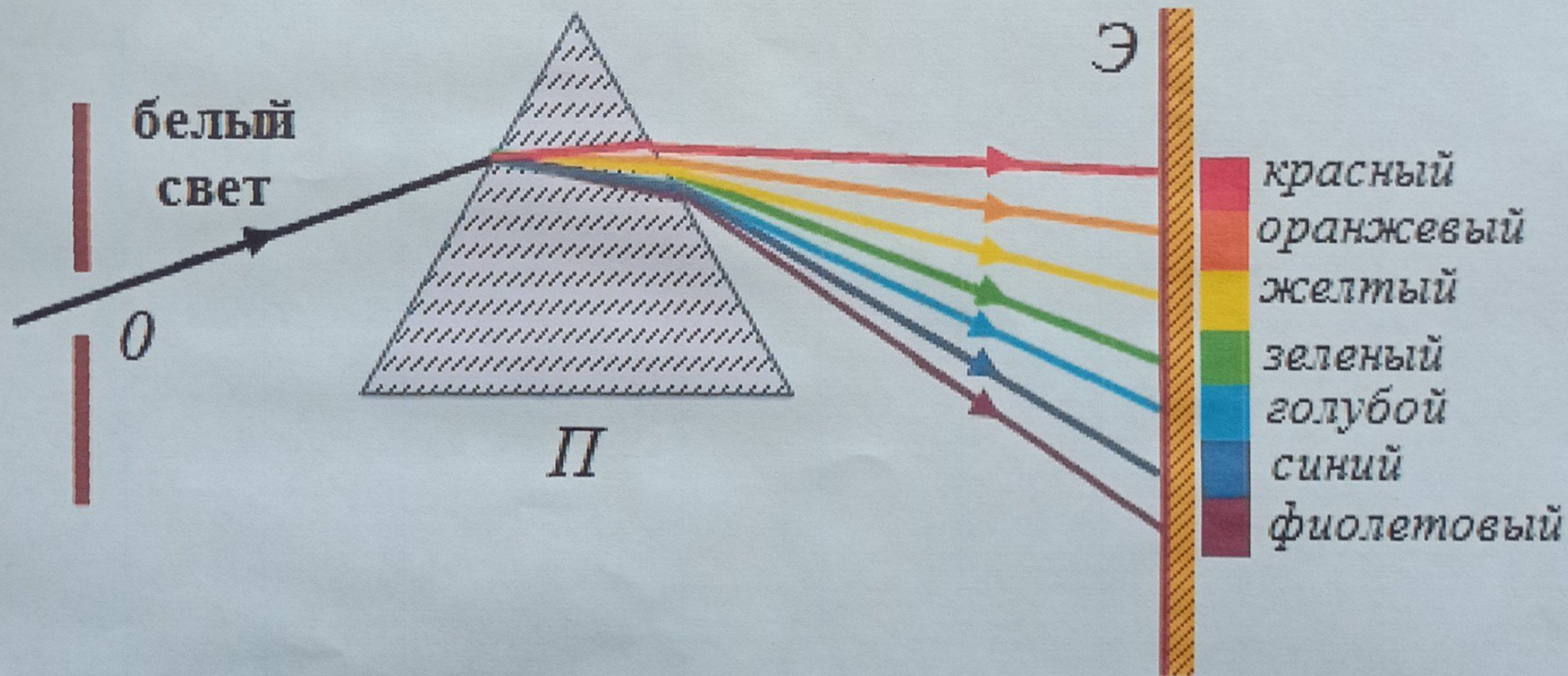
6. Сабакты жыйынтыктоо (3-5 мүн)

7. Үй тапшырмасы

8. Баалоо

Жарыктын сынуу закону.

Ж.Бөкөнбаев атындагы
жалпы орто билим берүүчү
мектеби

Ачык сабак

Тема: “Аселдин тазалыгы, аруулугу.
Илиястын образы”.

Кыргыз тили жана адабияты мугалими:

Батырбекова Нурзада

Сабактын темасы: Аселдин тазалыгы, аруулугу. Илиястын образы.

<p>Негизги компетенттүүлүктөр</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маалыматтык: 2. Социалдык- коммуникативдик: 3. Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү: 		<p>Сабактын тиби: интерактивдүү</p> <p>Колдонулуучу ыкмалар: Айтып берүү, түшүндүрүү, аңгемелешүү, суроо-жооп ж.б.</p> <p>Керектелүүчү каражаттар: Темага байланыштуу таркатмалар, сүрөттөр, видеолор, ватман, буклеттер, жоолук, окуу китептери, адабий китептер, ырдын тексти ж.б.</p>
№	Сабактын максаттары	Күтүлүүчү натыйжа
1	Окуучулар Ч. Айтматовдун “Делбирим” чыгармасы боюнча маалымат алуу менен Аселдин тазалыгын, аруулугун жана Илиястын образын талкуулашат. Алган билимдеринин үстүндө топтордо чыгармачылык менен иштей алышат.	Окуучулар Ч. Айтматовдун “Делбирим” чыгармасы боюнча маалымат алуу менен Аселдин тазалыгын, аруулугун жана Илиястын образын талкуулашса. Алган билимдеринин үстүндө топтордо чыгармачылык менен иштей алышса.
2	Элестетүүсү, ой жүгүртүүсү, эске сактоосу калыптанат. Биргелешип иштөөгө, машыгууга умтулушат.	Элестетүүсү, ой жүгүртүүсү, эске сактоосу калыптанса. Биргелешип иштөөгө, машыгууга умтулушса.
3	Ч.Айтматовду жана анын чыгармаларын урматтоого тарбияланышат. Сүйүүгө бекем болууга, туруктуулукка, адамдык улуу	Ч.Айтматовду жана анын чыгармаларын урматтоого тарбияланышса. Сүйүүгө бекем болууга, туруктуулукка, адамдык улуу

	сапаттарды калыптандырууга үйрөнүшөт. Аселдин адамдык сапаттарынан үлгү алышат.	сапаттарды калыптандырууга үйрөнүшсө. Аселдин адамдык сапаттарынан үлгү алышса.	
Сабактын жүрүшү			
Сабактын этаптары	Убактысы	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү
Уюштуруу	6 минут	Сабактын темасын, максатын айтат жана түшүндүрөт. Ырдын саптары жазылган таркатма таркатылат. Ыр “Илиястын ыры” уктурулат. Окуучулар ырды угуу менен 1-2 куплет 1 –топко, 3-4 куплет 2-топко бөлүнүшөт.	Окуучулар сабактын темасын, максатын угат жана түшүнөт. Окуучулар топко бөлүнүшөт.
Өтүлгөн теманы кайталоо	5 минут	“Армандуу махабат ыры” Ушул ырдын маанисин кандай түшүнөсүңөр? Мугалим окуучуларга өтүлгөн тема боюнча суроолор берет.	Окуучулар ырдын маанисине кандай түшүнгөнүн айтып беришет.
Жаңы теманы түшүндүрүү	20 минут	1-топ 2-топтун көзүн байлап бурчка жетелешет. 1-Топко Илияс менен Аселдин алгачкы таанышкан учурундагы видеосу көрсөтүлөт.	Ар бир топ ватманга Асел менен Илиястын мүнөздөрүн жазышат. Презентация кылышат

		<p>2- Топко Илияс менен Аселдин эки башка көз караштагы диалогу көрсөтүлөт.</p> <p>Ар бир топ ватманга Асел менен Илиястын мүнөздөрүн жазышат. Презентация кылышат.</p>	
Бышыктоо	5 минут	Мугалим топторго тапшырма берет.	“Аселдин тазалыгы, аруулугу” деген темада сүрөт тартышат.
Сабактын жыйынтыктоо	5 минут	Мугалим талкуулоо үчүн суроолорду берет.	Окуучулар суроолорго жооп беришет, өз оюн айтышат
Үйгө тапшырма	3 минут	Мугалим тапшырма берет.	“Аселдин тазалыгы, аруулугу” деген темада эссе жазып келүү.
Баалоо	1 минут		

Илиястын ыры

Мен сага жалгыз келдим байыр алдым.

Тургуздум махабаттын пайдубалын

Жаштыгым татаал жолдо жаңылышып

Долондон канатымды кайрып алдым

Эстечи Асел сага келгенимди

Жээгинде сүйүү антын бергенимди

Колдогу бакыт кушун кармай албай

Өзүнө коштошууга келгенимди

Күндөн көп биздин күндөр өткүн, өткүн

Келермин аман болсом да бир көксөп

Мен азыр жалгыз учкан ак куу болуп

Баратам бакыт издеп Памир көздөп

Сен эссең кусалыкка сезимимди

Таңдагы салкын жерге кабар улай

Мен жокто сылай жүр деп кабагынан

Тапшырдым Ысык-Көлдүн шамалына

**План конспект
урока по математике
в 3 классе учителя
начальных классов средней
общеобразовательной
школы
№15 имени Ж.Боконбаева
Умаровой Д.С.**

Тема: Табличное умножение и деление. Закрепление. Интерактивный.

Тип урока – урок систематизации и обобщения знаний.

Вид урока: урок – сказка

Формы работы учащихся: работа в парах, фронтальная, индивидуальная работа, групповая.

Цель урока: закрепить знания таблицы умножения и деления.

Задачи:

Образовательные:

- Формировать знания обучающихся таблице умножения и деления, учиться применять ее на практике.
- Совершенствовать вычислительные навыки.

Развивающие:

- Развивать память и внимание через решение примеров в быстром темпе и устно; мелкую моторику через письменные работы в тетради;
- Способствовать формированию развития умения сравнивать, доказывать, и делать выводы.
- Развитие умений применять математические знания для решения практических задач.

Воспитательные:

- Воспитание у учащихся устойчивого интереса к изучению математики;
- Нравственное и эстетическое воспитание учащихся (уважение к друг другу, к труду, точность и т.д.)

Оборудование: компьютер с программой PowerPoint, карточки для учащихся.

*Текстурин
О.Б.Б. ШВ
29.11.2022.*

Этапы урока	Деятельность учителя	Деятельность учащихся	Универсальные учебные действия
I. Организационный момент.	На уроке будь старательным Будь спокойным и внимательным. Всё пиши, не отставая, Слушай, не перебивая. Говорите четко, внятно, Чтобы было все понятно. Если друг стал отвечать, Не спеши перебивать. (слайд 1)	<i>Эмоциональный настрой учащихся.</i>	Коммуникативные: доносят свой позитивный настрой до других детей, планируют учебное сотрудничество с учителем и одноклассниками.

<p>II. Мотивация</p>	<p>Ребята, вы хотели бы найти клад? А что это такое?</p> <p>- Правильно. Но есть на земле вещи гораздо ценнее золота и денег. Их нельзя потратить, с годами их становится все больше. Это знания. Именно за таким кладом мы сегодня отправимся. Нас ждут трудности и опасности, но мы с ними обязательно справимся. Итак, в путь!</p> <p>(слайд 2)</p>	<p>- Клад - это богатство, деньги, золото.</p>	<p>Регулятивные: ставят себе прогностическую оценку; составляют план решения проблемы (задачи) совместно с учителем.</p> <p>Предметные: осуществляют поиск и выделение необходимой информации.</p> <p>Коммуникативные: отвечает на вопросы учителя.</p> <p>Личностные: проявляют познавательный интерес к математике, положительное и адекватное представление об учебной деятельности.</p>
<p>III. Актуализация знаний</p>	<p>Сегодня мы с Вами отправимся в сказочное путешествие за кладом, поэтому нам с вами нужно будет дружно работать, что добиться поставленной цели.</p> <p>- Я знаю, что вы очень любите путешествовать на уроках. И сегодня я предлагаю вам отправиться в гости к маленьким человечкам, которые живут в</p>		<p>Регулятивные: ставят себе прогностическую оценку; составляют план решения проблемы (задачи) совместно с учителем.</p>

	<p>сказочной стране. Придумал эту страну известный детский писатель, имя которого вы узнаете из таблицы, предварительно выполнив заданные примеры.</p> <p>1. Фамилия какого писателя здесь зашифрована?</p> <p>$4 \times 3 = 12$ (В)</p> <p>$27 : 3 = 9$ (С)</p> <p>$16 : 4 = 4$ (Н)</p> <p>$5 \times 2 = 10$ (О)</p> <p>$25 : 5 = 5$ (О)</p> <p>- Расположите результаты в порядке возрастания, прочитайте фамилию писателя.</p> <p>(слайд 3)</p> <p><u>Приложение 1</u></p> <p>(слайд 4)</p> <p>- Книги Николая Николаевича Носова, веселые и интересные, учат детей уважать знания, труд, товарищество и скромность.</p> <p>- Кто помнит, как называется книга Носова, героями которой являются забавные человечки, ростом с небольшой огурец?</p>	<p>Носов</p> <p>«Приключения Незнайки».</p>	<p>Предметные: осуществляют поиск и выделение необходимой информации.</p> <p>Коммуникативные: отвечает на вопросы учителя, соблюдает простейшие нормы речевого этикета.</p> <p>Личностные: проявляют познавательный интерес к математике, положительное и адекватное представление об учебной деятельности</p>
<p>IV. Обобщение и систематизация знаний.</p>	<p>- Отправляемся к ним в гости.</p> <p>- Назовите жителей Цветочного города.</p> <p>(слайд 5).</p> <p>- Но, чтобы отправиться в путешествие надо определить тему урока.</p> <p>Помогая Незнайке, мы сможем определить</p>	<p>Вспоминают жителей цветочного города.</p>	<p>Регулятивные: принимают и сохраняют учебные задания, планируют, контролируют</p>

	<p>тему урока. - Нам необходимо решить все примеры и найти лишний пример. (слайд 6) $3 \cdot 4$ $18:6$ $20:4$ $27:3$ $5 \cdot 7$ $25:5$ $24:8$ $4 \cdot$ 9 $30:5$ $5 \cdot 8$ $2 +$ 6</p> <p>- Догадались ли вы, какова тема урока? (слайд 7) - Чем мы будем заниматься?</p> <p>- Сегодня мы закрепим знания таблицы умножения и деления.</p>	<p>$2+6=8$ (этот пример из таблицы сложения, а остальные из таблицы умножения и деления)</p> <p><i>Табличное умножение и деление. Решать примеры и задачи с использованием знаний таблицы умножения и деления.</i></p>	<p>учебные действия, замечают допущенные ошибки, осознают правило контроля учебной задачи. Коммуникативные: обмениваются мнениями, умеют слушать друг друга, могут работать в коллективе, уважают мнения других. Личностные: осознают свои возможности в учении, рассуждают о причинах своего успеха или неуспеха, проявляют познавательный интерес.</p>
<p>V. Применение знаний и умений</p>	<p>Математический диктант с взаимопроверкой в парах 3×2 2×5 3×9 5×4 $8 : 4$ 10×0 $15 : 5$ 3×4 9×1 3×3 6×3 $6 : 3$</p>		<p>Регулятивные: осуществляют планирование, контроль, коррекцию, оценку, волевою саморегуляцию в ситуации</p>

	<p>12 : 3 2 x 6</p> <p>- Давайте узнаем, кто в каком домике живет? Для этого нужно решить примеры, которые лежат у вас на партах. И соединить с хозяином дома и его ответом. (слайд 8) <i>Приложение 2.</i></p> <p>- Что помогло решить эти примеры?</p> <p>- Что для этого нужно знать?</p> <p><u>Задание</u> Пилюлькин никак не может рассчитать длину пути от своего домика до домиков Незнайки, Пончика и Тюбика и просит у вас помощи. <i>Приложение 3.</i></p>	<p><i>Выполнение арифметических действий.</i></p> <p><i>Знание порядка выполнения действий. Таблицу умножения</i></p>	<p>затруднения, отличают верно выполненное задание от неверного. Коммуникативные: слушают и вступают в диалог, участвуют в коллективном обсуждении, формулируют и аргументируют свое мнение и позицию. Личностные: дают оценку ответам одноклассников</p>
<p>Физкультминутка</p>	<p>Зоопарк (слайды 9-15)</p>	<p><i>Дети повторяют под музыку движения за сказочными животными</i></p>	
<p>V. Продолжение деятельности</p>	<p>Решение задач. Тюбик решил обклеить края стены своего домика красивым бордюром, но сомневается сколько сантиметров бордюра ему понадобится. Если ширина длины бордюра равна 3 см, а длина в 4 раза больше ширины. (слайд 16)</p>		<p>Регулятивные: осуществляют планирование, контроль, коррекцию, оценку, волевую саморегуляцию в ситуации затруднения, отличают верно выполненное</p>

- Давайте поможем ему в этом разобраться.
- Какую форму имеет стена домика?
- Что такое прямоугольник?
- Что необходимо знать для подсчета длины бордюра?
- Что узнаём в первую очередь?
- Как мы ее найдем?
- Как теперь найдем периметр?

Тюбик предлагает вам посчитать, сколько потребуется бордюра для стен в других домиках и выполнить оформление стен в вашем стиле.

Приложение 4.
(слайд 17)

Прямоугольную

Четырехугольник, у которого все углы прямые

Периметр стены домика.

Длину стены

$$3 \times 4 = 12 \text{ см}$$

$$12 + 3 + 12 + 3 = 30 \text{ см}$$

здание от
неверного;
осуществляют
планирование,
контроль, оценку.
Коммуникативны
е: слушают и
вступают в диалог,
участвуют в
коллективном
обсуждении,
формулируют и
аргументируют
свое мнение и
позицию.
Личностные:
дают оценку
ответам
одноклассников

VI. Рефлексия.

- Наше путешествие подходит к концу.
- Чем же мы занимались сегодня на уроке?
- Какие знания нам понадобились, чтобы выполнить столько заданий?
- А какое задание было интересным?
- С каким настроением вы заканчиваете урок?

Регулятивные: оценивают собственную деятельность на уроке.
Предметные: ориентируются в своей системе знаний.

	<p>- Поднимите руку, кто после сегодняшнего путешествия понял, что таблицу умножения знает хорошо.</p> <p>- А кому надо еще подучить ее?</p> <p>- Наш урок подошёл к концу. Как Вы думаете, нашли ли мы необходимый для нас клад знаний?</p>		<p>Личностные: проявляют интерес к предмету, стремятся к приобретению новых знаний.</p>
<p>VII. Итог урока.</p>	<p>- Ребята, определите, насколько важна та работа, которой мы сегодня занимались?</p> <p>- А теперь оцените по 10- бальной шкале работу на уроке с разных позиций:</p> <p>„Я“ 0 _____ 10</p> <p>„Мы“ 0 _____ 10</p> <p>„Дело“ 0 _____ 10</p> <p> - Спасибо за работу!</p> <p>(слайд 18,19)</p>		<p>Регулятивные: оценивают собственную деятельность на уроке.</p> <p>Предметные: ориентируются в своей системе знаний.</p> <p>Личностные: проявляют интерес к предмету, стремятся к приобретению новых знаний.</p>

Приложение 1.

4	5	9	10	12
н	о	с	о	в

Приложение 2.

Пончик
6

Тюбик
4

Знайка
3

Незнайка
50

Пилюлькин
14

$4 \times 4 : 8 \times 7 = ?$

$(9 \times 3 - 15) : 4 = ?$

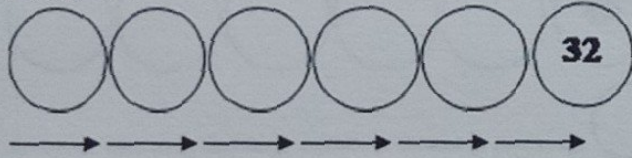
$28 : 7 \times 9 + 14 = ?$

$24 : 6 \times 3 : 2 = ?$

$32 : 4 \times 3 : 6 = ?$

Приложение 3.

1 путь

: 4

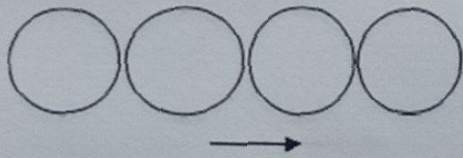
+ 52

: 10

× 5

- 15

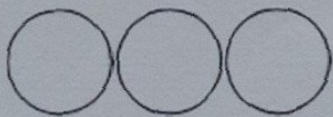
: 3

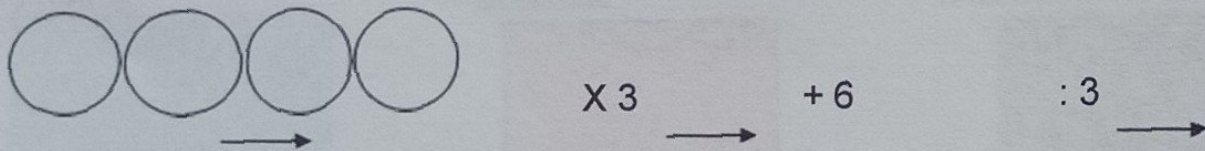
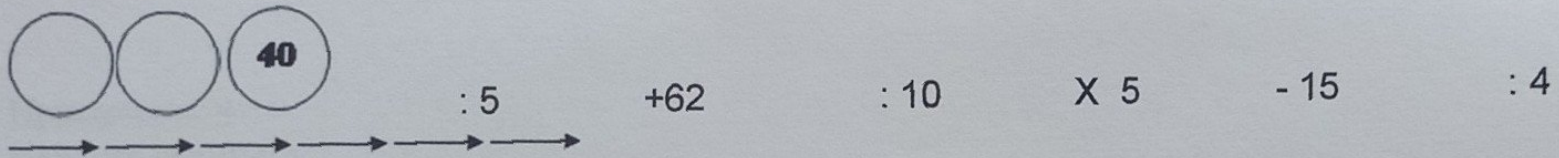
× 4

+ 7

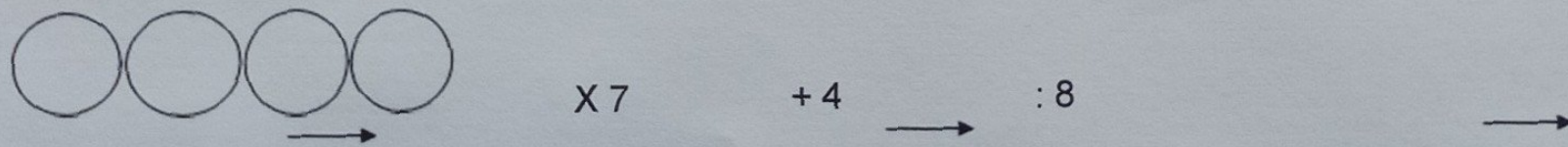
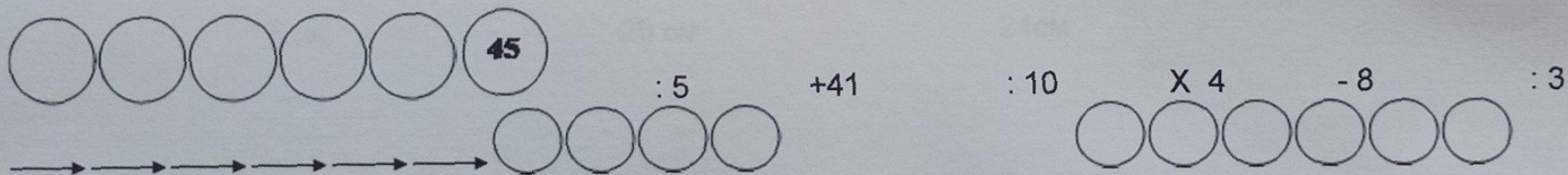
: 3

2 путь

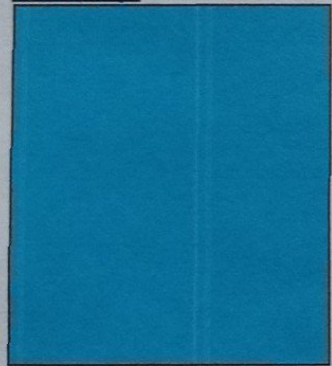
3 путь

Приложение 4

Найдите периметр

1 забор

2

15 см

2 забор

20 см

3 забор

24см

**Ж.Бөкөнбаев атындагы №15
жалпы орто билим берүүчү мектебинин
география предметинин мугалими
Д.Умарованын
«Кыргызстандын айыл чарбасы»
деген темада 9-б классында
өткөн ачык сабактын иштелмеси.**

Сабак 9-класс,

Сабактын темасы: Айыл чарбасы.

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк: Окуучулар Кыргызстандын айыл чарба тармактары жөнүндө билишет.

Өнүктүрүүчүлүк: Кыргызстандын айыл чарбасындагы проблемалар, анын өнүгүүсү жөнүндө билүү менен билимдерин өстүрүшөт.

Тарбия берүүчүлүк: Мекенди сүйүүгө тарбияланышат.

Көрсөткүчтөр:

Жогорудагы максаттар ишке ашат, эгерде окуучулар менен жогорудагы максаттарга жете алса

Сабактын тиби: сабак лекция

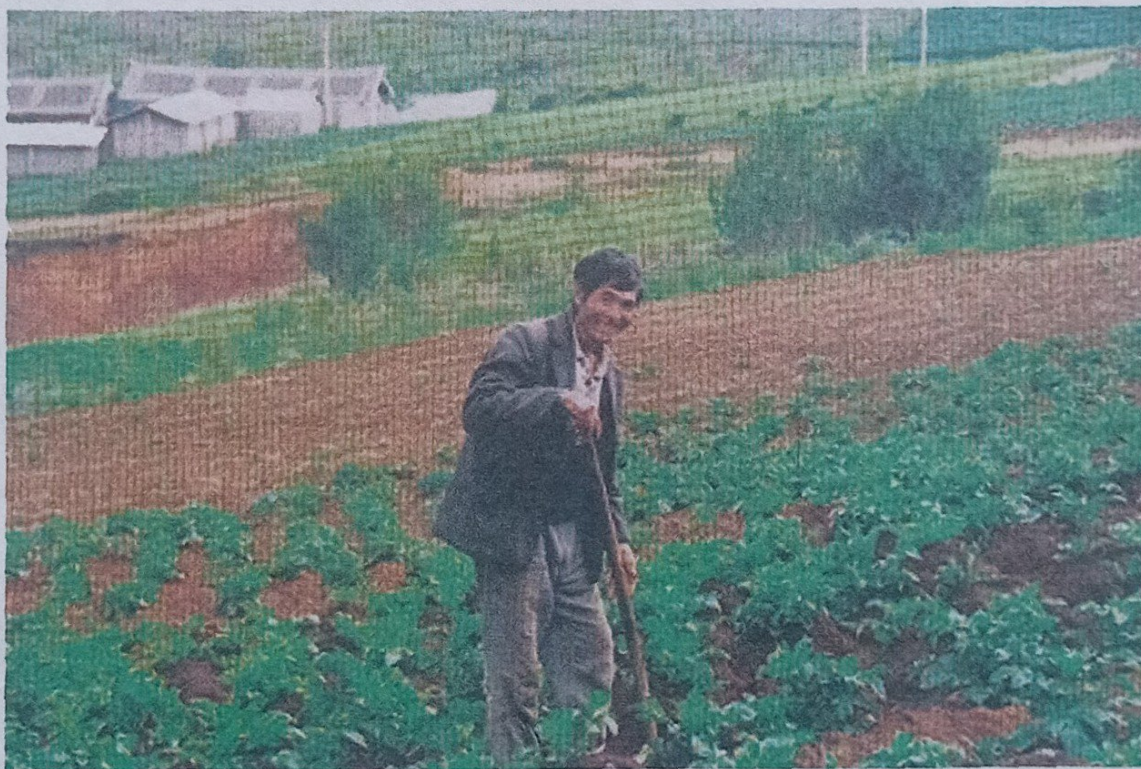
Сабактын формасы: аралаш сабак

Сабактын усулу: интерактивдүү

Колдонулуучу каражаттар: Кыргызстандын картасы, окуу китеби

Сабактын этабы	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү	Компетенттүүлүк		Баалоо
			НК	ПК	
Уюштуруу Жагымдуу маанай	Саламатсыңарбы балдар Бири-бирибизге жагымдуу маанай каалайбыз	Саламатсызбы агай Окуучулар бири-бирин карап жылмайышат	НК1		
Өтүлгөн теманы кайталоо	Кечээги сабактагы өтүлгөн темадан суроолорду берейин кол көтөрүп жооп бергиле.	Окуучулар алтын эрежени сактап жооп беришет.	НК2	ПК1 ПК2	
Жаны тема	Бүгүнкү жаны тема: Айыл чарбасы. Айыл чарбасы Кыргызстандын эл чарбасынын негизги тармактарынын бири. Ал эзелтен эле калктын жашоо турмушуна керектүү азыктарды өндүрүүнүн негизги булагы болуп келген. 20-кылымдын 20-жылдарына чейин кыргызстанда көчмөн мал чарбачылыгы өкүм сүргөн. Дыйканчылык начар өнүккөн. Фергана ойдуна өтурукташкан эл пахта, шалы ж.б. эгиндерди өстүрүшкөн. Айыл чарбасы ал мезгилде экстенсивдуу жол менен өнүгүп, мал чарбасынын продукттуулугу жана айыл чарба өсүмдүктөрүнүн түшүмдүүлүгү өтө төмөн болгон. Тоютун жетишсиздигинен кышында жуттан кыйналышкан. Дыйканчылык буурсун, кетмен, оргуч-чапкыч, сапыргыч сыяктуу жөнөкөй шаймандар менен жүргүзүлгөн. Советтик доордун акыркы жылдарында өлкөнүн айыл чарбасы уян жана чала уян жүндүү кой асыроого, пахтачылыкка, тамекичиликке, кант кызылча, беденин үрөнүн өндүрүүгө адистешкен. 1914-жылы 640 мин га айдоо аянтынын 438,5 мин га сугат жер	Окуучулар жаны теманы кунт коюп угушуп, керектүү жерлерин жазып алышат.	НК1 НК3	ПК1 ПК2 ПК3	

	<p>болсо, учурда 2247,3 мин га жер болуп, анын 1066 мин га сугарылат.</p> <p>Кыргызстандын жалпы жер аянты 19,9 млн га, анын ичинен айыл чарбага жарактуу жери 10,7 млн га(53,7%), айдоо аянттары 1,3 млн га(6,5%), чөп чабык жана жайыт 9,3 млн га(46,7%) тузот. 1991-жылдан баштап жер жана агрардык реформа жүрө баштады. Колхоз, совхоздор жоюлуп, жер 99 жылдык мөөнөт менен айылдык калкка берилди. Жалпысынан республиканын айыл чарбасынын негизин дыйканчылыкта дан чарбасы, жашылча, картошка, техникалык өсүмдүктөрдү(пахта, тамеки, кант кызылча) өстүрүү, мал чарбасында уй, кой, эчки, жылкы, үй куштарын, топоз асыроо түзөт. Айыл чарба дун продукциясынын 78,9% дыйканчылыкта, 21,1% мал чарбасында өндүрүлөт. Дан эгиндеринин басымдуусу буудай, арпа, жүгөрү. Булардан башка сулу, буурчак, таруу, куруч, кара буудай айдалат. Жалпы айдалган дан эгиндери-нин 65% буудай ээлейт.</p>				
Бышыктоо	Өтүлгөн тема боюнча суроолор берилет	Окуучулар кезеги менен суроолорго жооп беришет.	НКЗ	ПК2 ПК3	
Баалоо	Сабакка активдүү катышкан окуучуларга бааланат				
Уй тапшырма	Айыл чарбасы темасын окуу. 93-106-беттер.				

155-рasm. Агробиоценозлар

1

2

3

156-рasm. Агробиоценозлардаги ўтларнинг турлари:
1 – алабата; 2 – сут тикон; 3 – шувоқ.

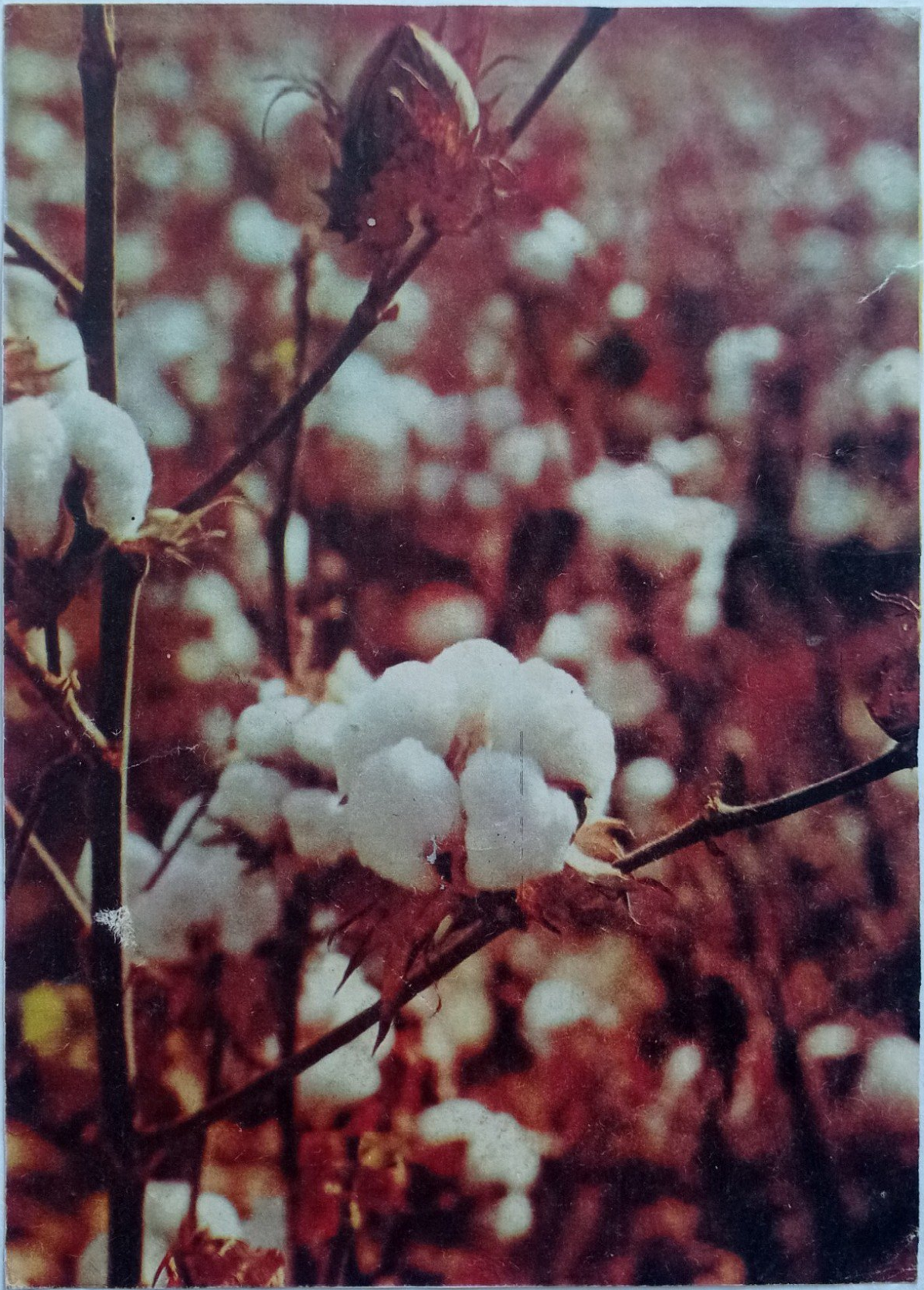

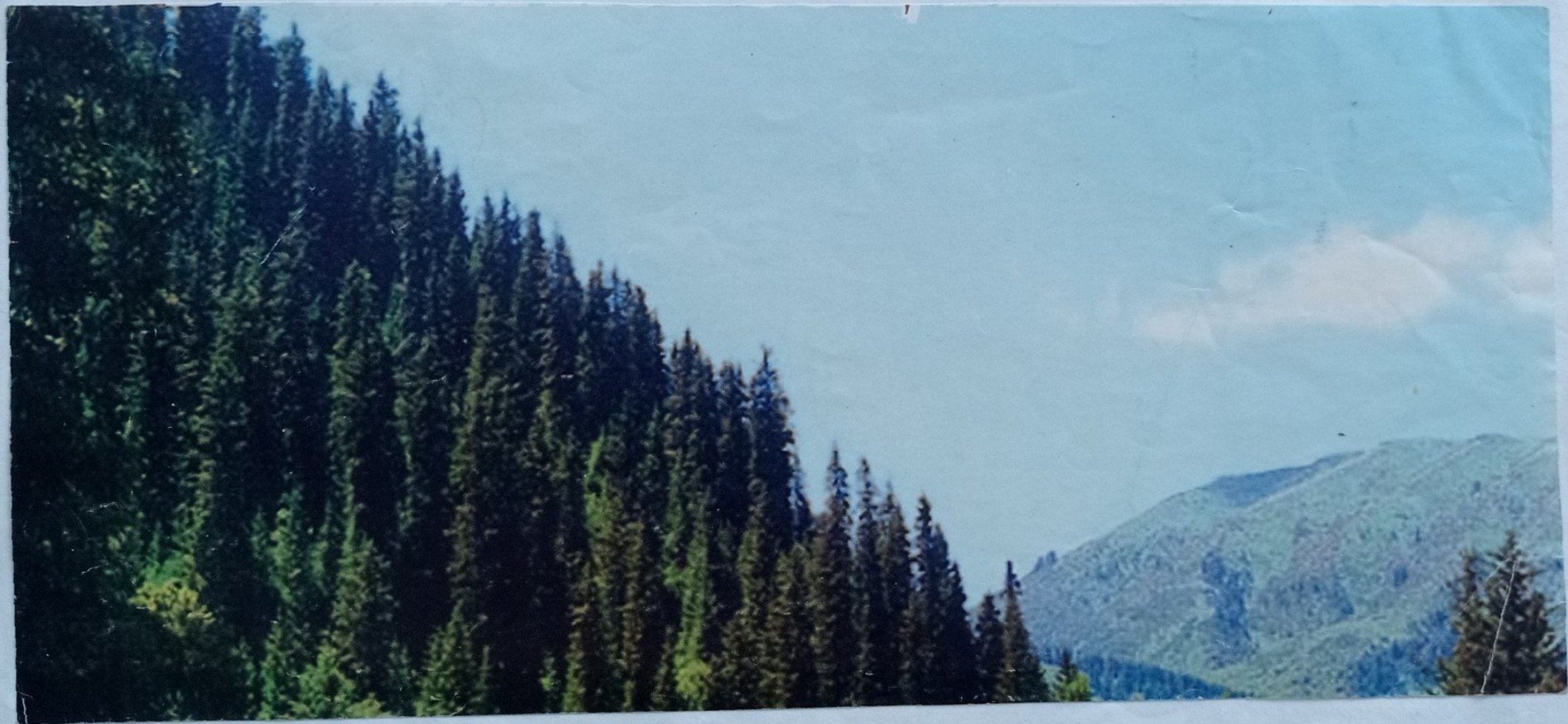
Кукуруза

Пшеница

MINOTE 9
JAD CAMERA

**Ж.Бөкөнбаев атындагы №15
жалпы орто билим берүүчү мектебинин
математика предметинин мугалими
М.Далимованын
«Үч бурчтуктардын барабардыгы жана
алардын белгилери»
деген темасында 7-а классында
өткөн ачык сабактын иштелмеси.**

Класс: 7

Предмет: Геометрия

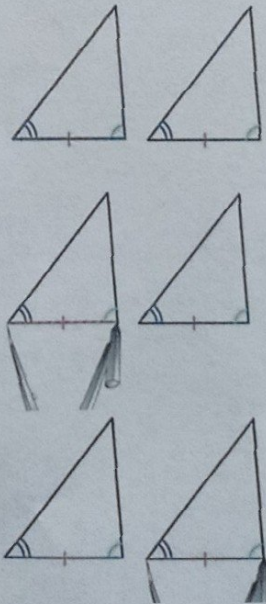
Сабактын темасы: Үч бурчтуктардын барабардыгы жана аларадын белгилери.

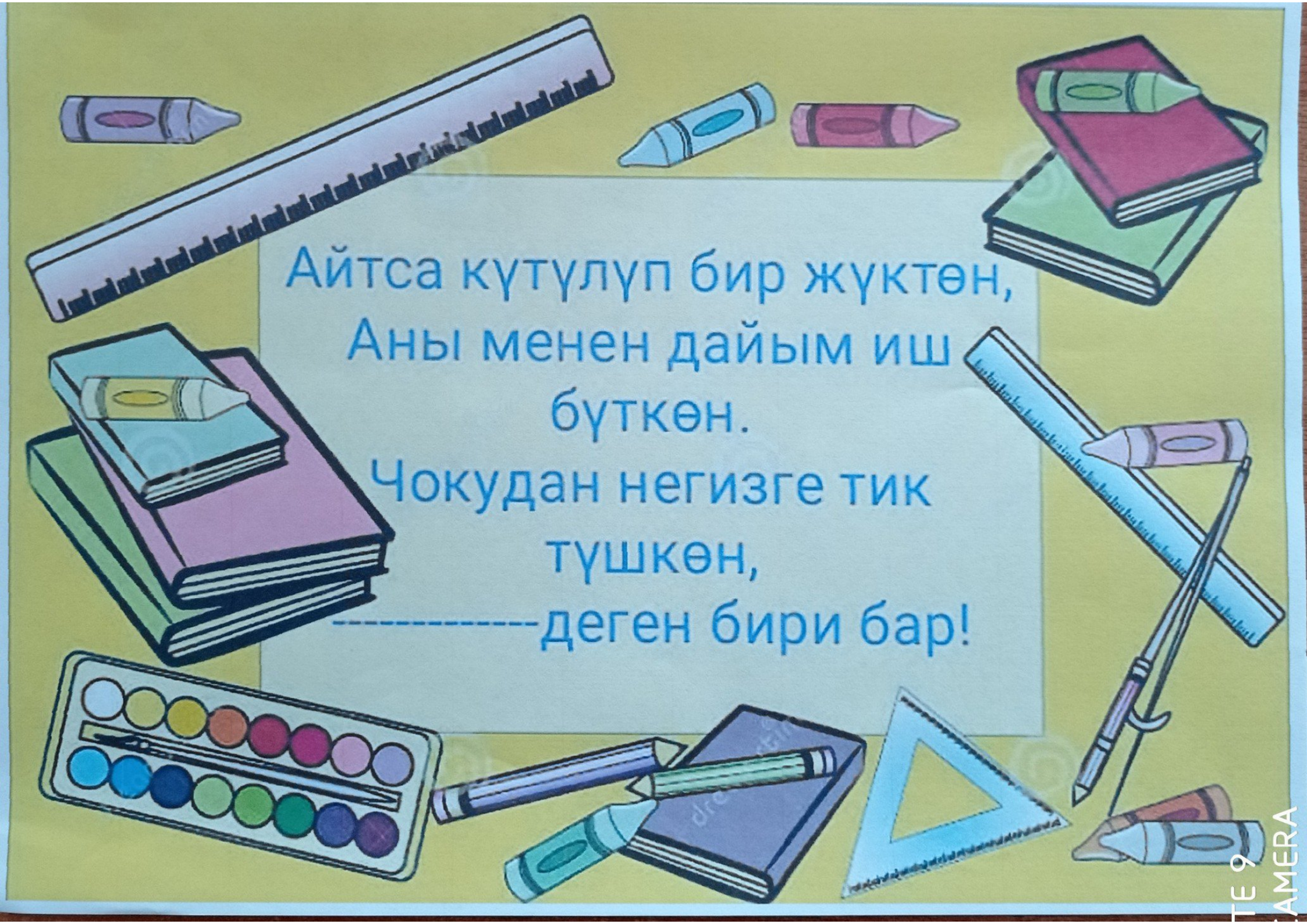
Сабактын тиби: Стандарттык .

Колдонулуучу усулдар: Топко.

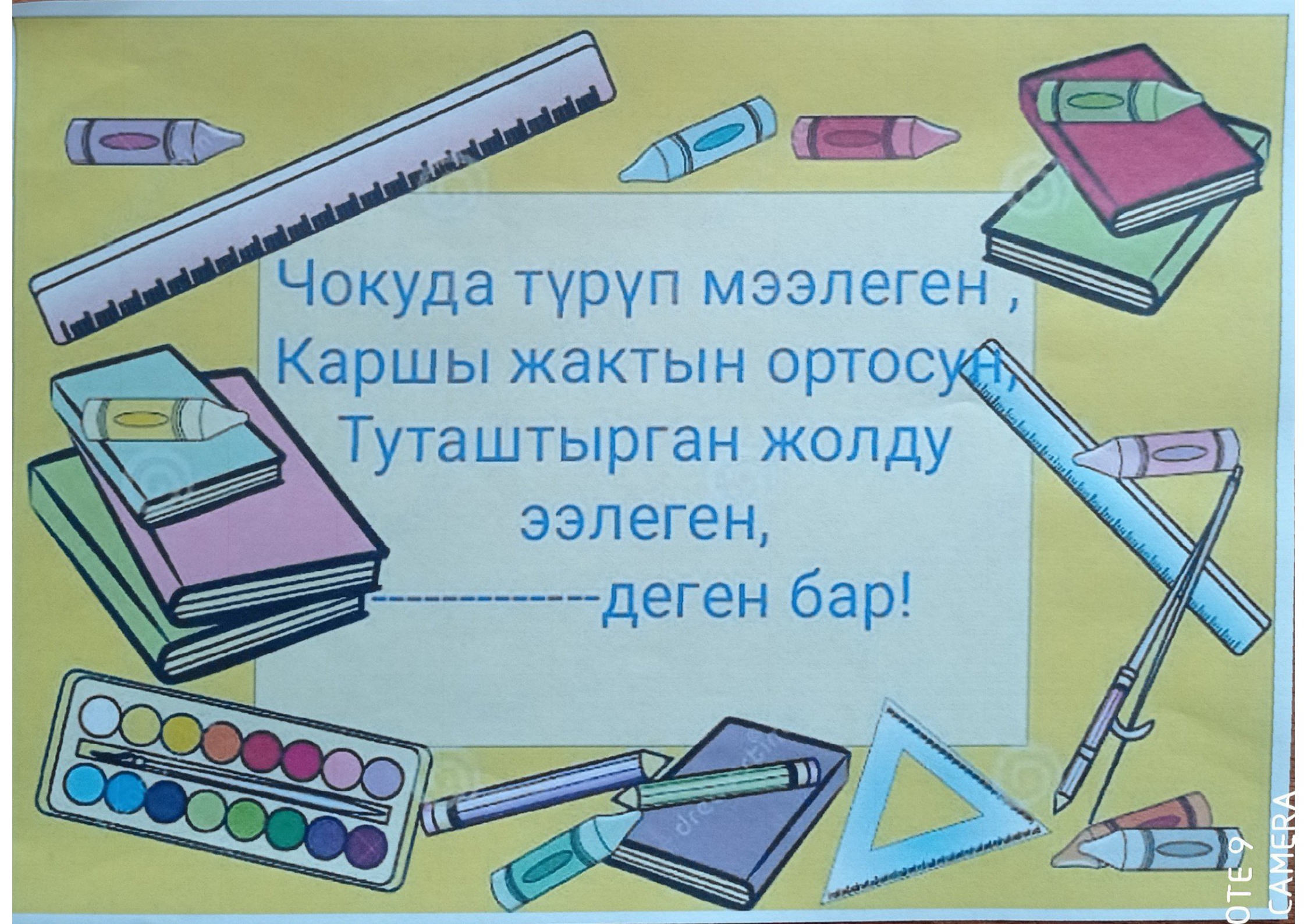
Сабактын жабдылышы: Чиймелер, сызгыч, формулалар жана фигуралар.

Сабактын максаты	Компетенттүүлүк
Билим берүүчүлүк: Үч бурчтуктардын жактары жана бурчтардын барабардыктары жөнүндө маалымат берүү.	Окуучулар берилген суроолорго жооп бере алышса
Өнүктүрүүчүлүк: Окуучулардын эске тутуусун, элестөөсүн өстүрүү менен өз алдынча иштөөгө көндүрүү	Окуучулар өз алдынча көнүгүүлөрдү ишей алышса
Тарбия берүүчүлүк: Окуучулар ыймаыдуулукка, адептүүлүккө тарбияланат;	Окуучулар бири-бирине жардам бере алышса

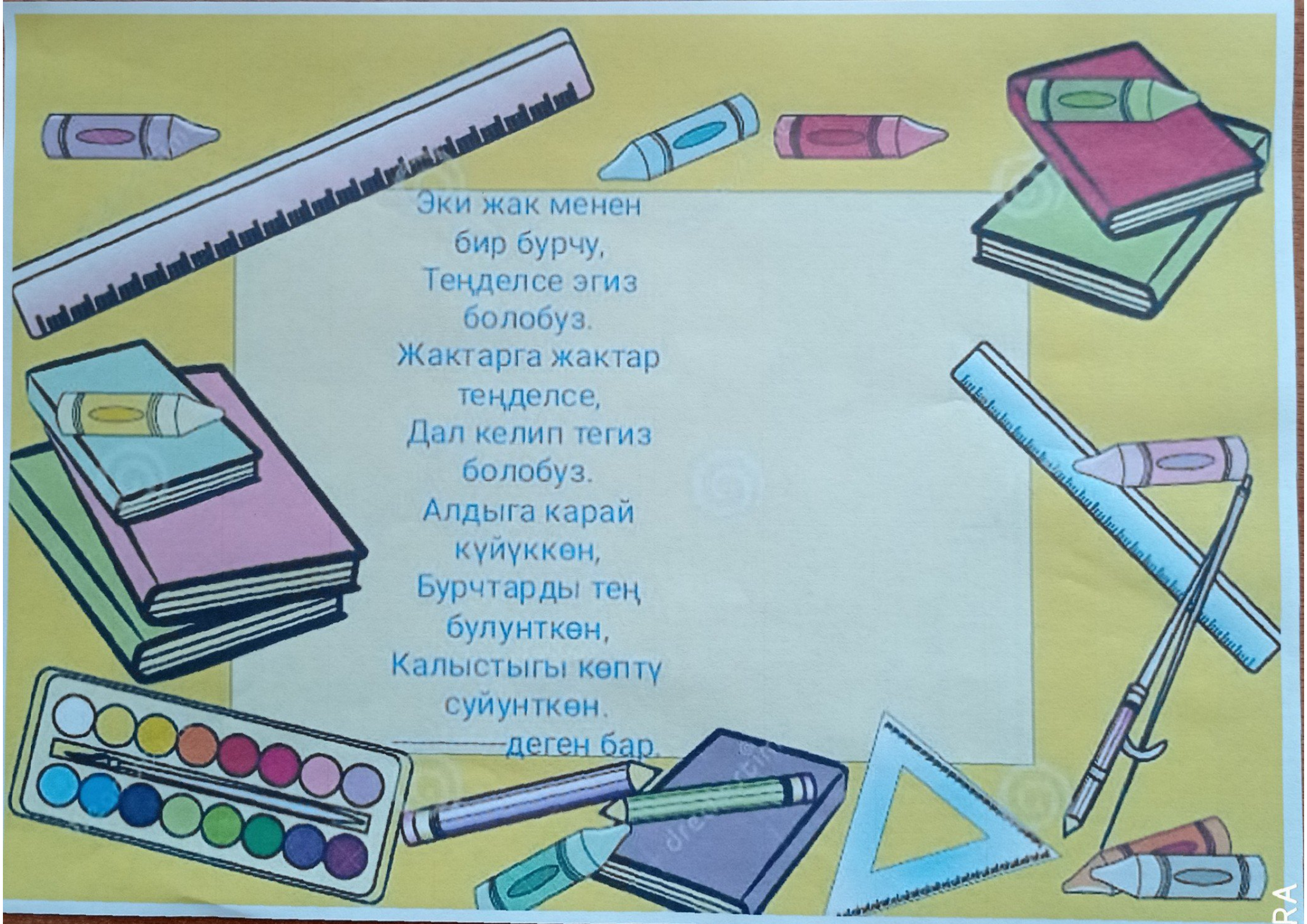
Сабактын жүрүшү:	Мугалимдин иш-аракети	Окуучунун иш-аракети	Баалоо
1. Уюштуруу	Саламдашуу. Балдар менен ишенимдүү сүйлөшүү.	Жагымдуу маанай жаралат.	Мактоо айтылат
2. а) Үй ишин текшерүү б) Өтүлгөн темаларды кайталоо	а) маселе текшерилет. б) 1. Кандай үч бурчтуктарды билесинер 2. үчбурчтун турмушта кайжерлерде колдонулат	Үч бурчтук фигуралар турмушта колдолунушу	Белги коюу
3. Жаңы теманы өтүү	<p>Т: Эгерде бир үчбурчтуктун бир жагы жана ага жанаша жаткан эки бурчу экинчи үч бурчтуктун тиешелүү жагына жана ага жанаша жаткан эки бурчуна бараар болушса анда ал эки үчбурчтук барабар болушат.</p> <p>Эгерде бир үч бурчтуктун эки жагы жана алардын арасындагы бурчу экинчи үч бурчтуктун тиешелүү эки жагына жана алардын арасындагы бурчуна барабар болушса, анда ал эки үч бурчтук барабар болушат.</p>		Топторду смайлик менен баалоо.

Айтса күтүлүп бир жүктөн,
Аны менен дайым иш
бүткөн.
Чокудан негизге тик
түшкөн,
деген бири бар!

Чокуда түрүп мээлеген,
Каршы жактын ортосун,
Туташтырган жолду
ээлеген,
деген бар!

Эки жак менен
бир бурчу,
Теңделсе эгиз
болбуз.
Жактарга жактар
теңделсе,
Дал келип тегиз
болбуз.
Алдыга карай
күйүккөн,
Бурчтарды тең
булунткөн,
Калыстыгы көптү
суйунткөн.
— деген бар.

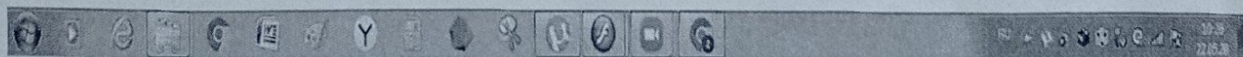
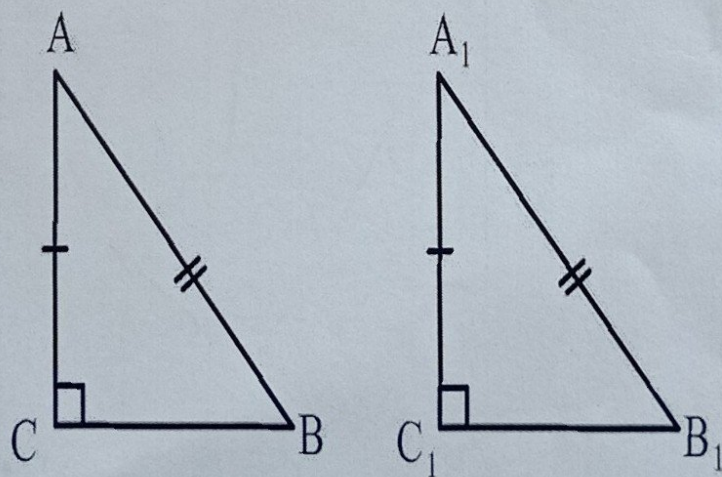
Кара кылды как жарып,
Милдеттерин аткарып.
Бул үчөө менен мен жүрөм,
Сыймыктанып, мактанып.
Тик бурч жөнүндө сөз улап,
Айтпаса болот чоң уят,
"—————"айткан осуят.

Теорема болуп озунат.
Квадрат менен катеттер,
Сумма болуп кошулат.
Квадраты менен теңделип,
Гепатенуза ага кол сунат.

Үч бурчтуктун барабардыгынын белгилери Аныктама. **Үч бурчтуктардын** тиешелүү жактары жана бурчтары барабар болушса, анда алар барабар үч бурчтуктар. деп аталат. ...

1. **Үч бурчтуктардын барабардыгынын экинчи белгиси** боюнча ABC үч бурчтугу $A_1B_1C_1$ үч бурчтугуна барабар болот. Мындан: $AB=A_1B_1$, $BC=B_1C_1$, $AC=A_1C_1$ Демек, ABC үч бурчтугу тең капталдуу. чийме боюнча CD –медиана 1. Биринчи белги боюнча ACD үч бурчтугу $A_1C_1D_1$ үч бурчтугуна барабар.

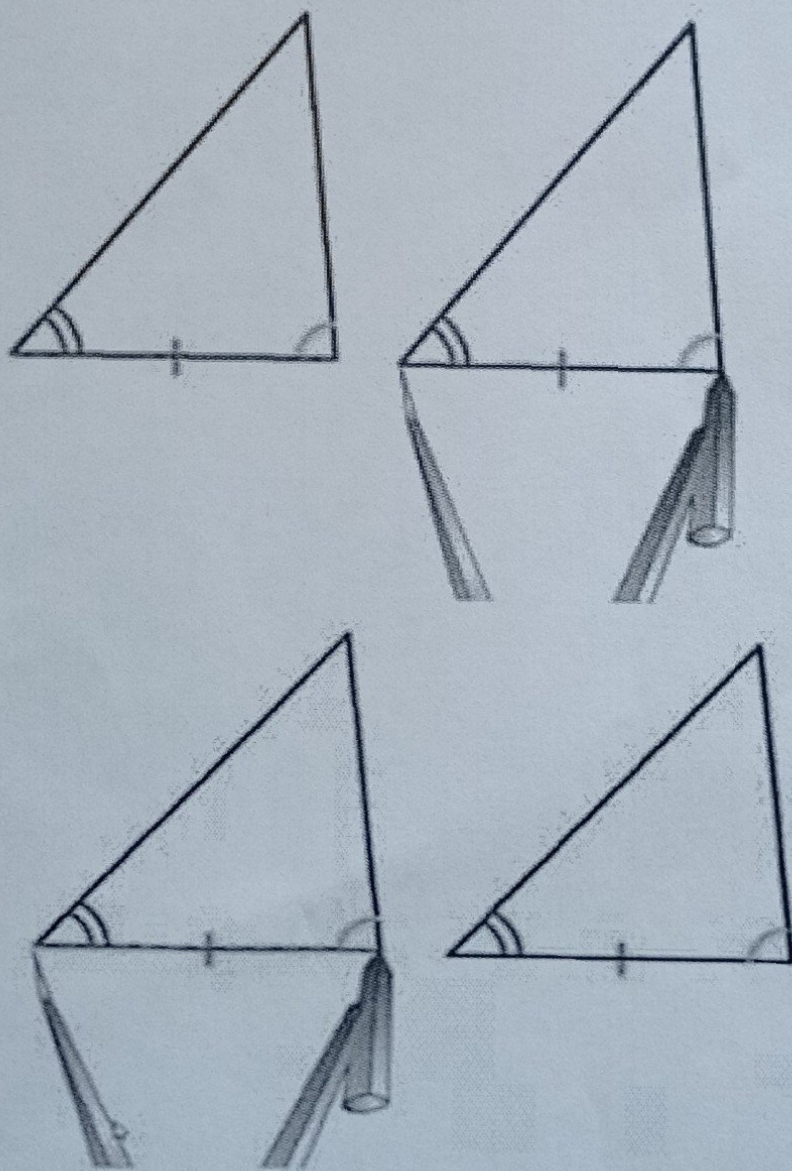
Эгерде эки уч бурчтуктун тиешелуу жактары жана бурчтары барабар болушса, анда алар барабар деп аталат. ABC жана $A'B'C'$

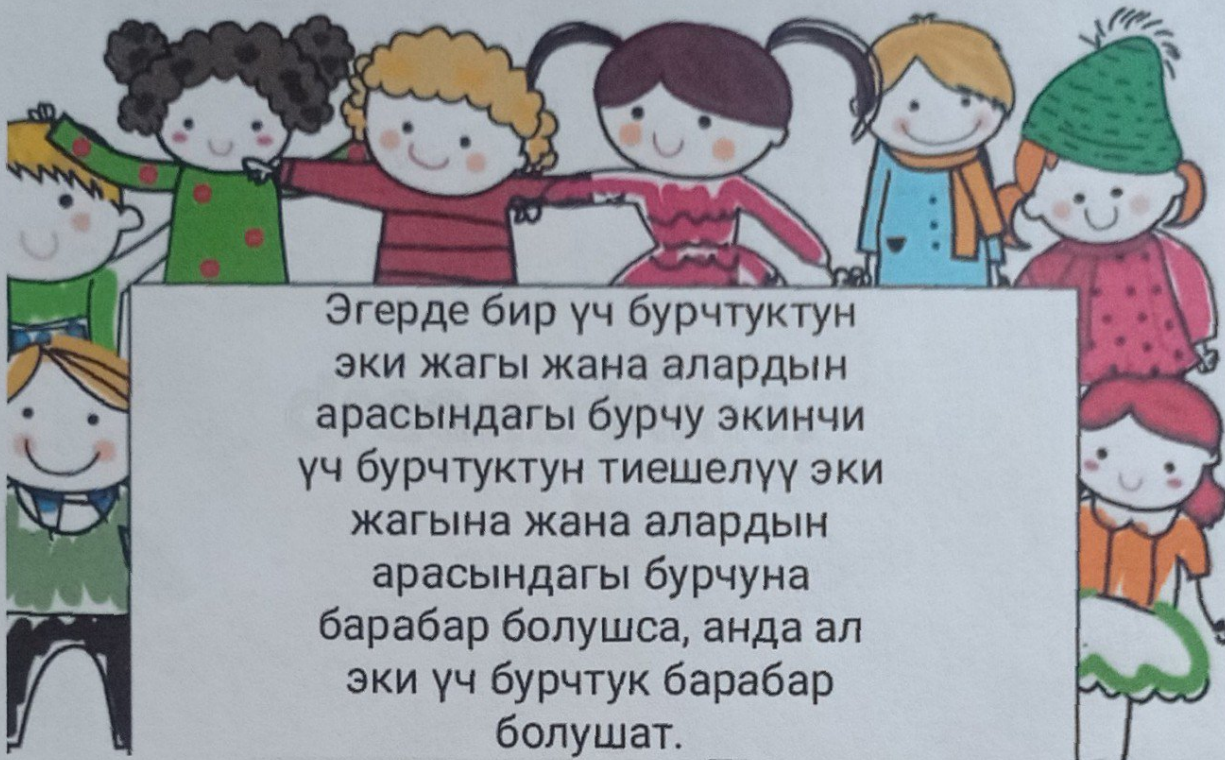
уч бурчтуктардын бурчтарынын барабардыгы $\angle A = \angle A'$, $\angle B = \angle B'$, $\angle C = \angle C'$ турун. ...

Уч бурчтуктардын барабардыгы.

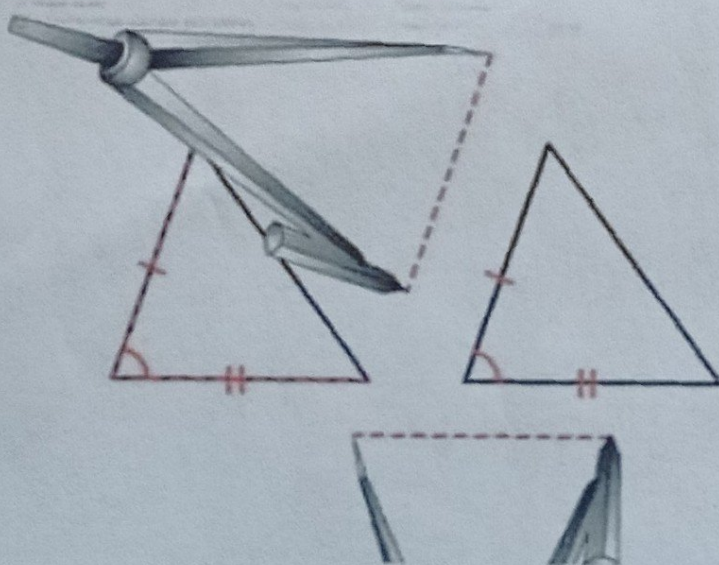
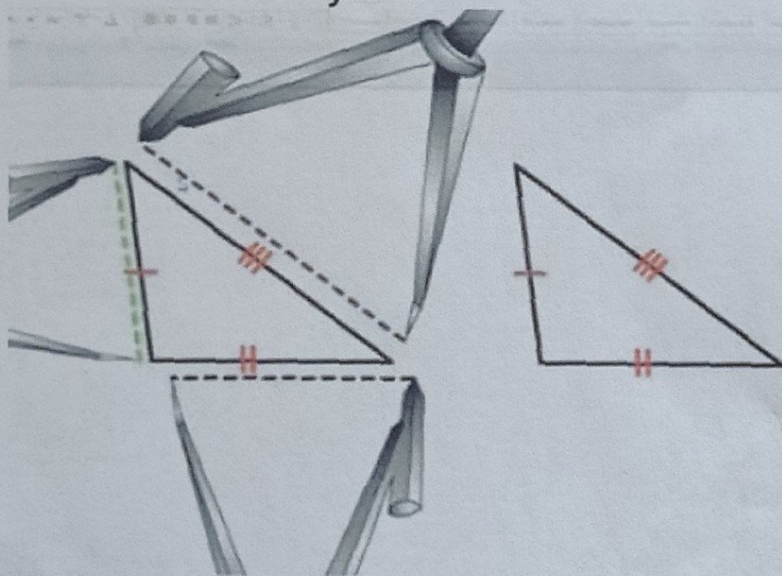
Уч бурчтуктардын барабардыгынын белгилери.

Фигуралардын барабардыгынын белгилери жонундогу тушунуктун негизинде (2.2) эки уч бурчтуктун барабардыгын аныктоого болот

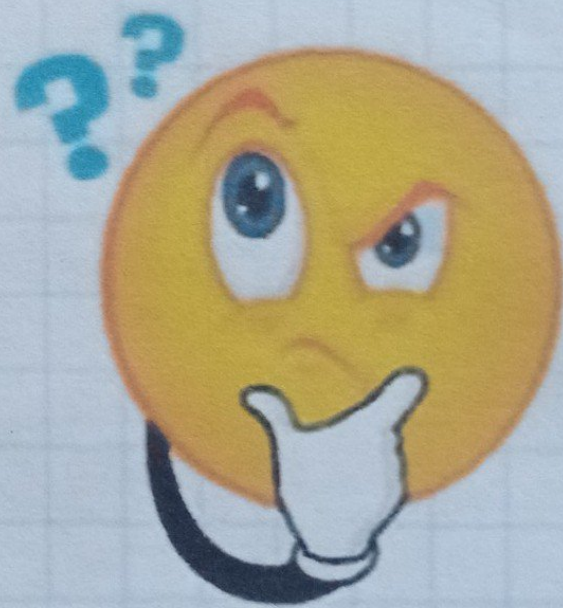
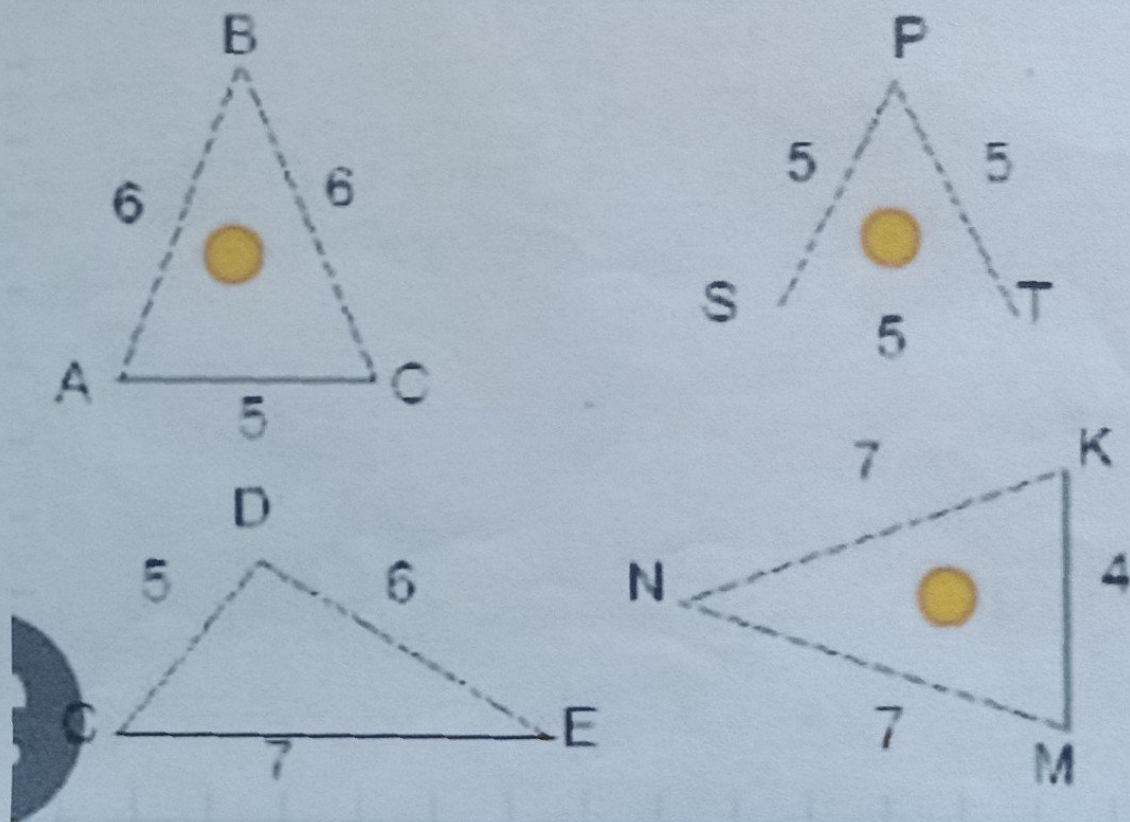

Эгерде бир үч бурчтуктун эки жагы жана алардын арасындагы бурчу экинчи үч бурчтуктун тиешелүү эки жагына жана алардын арасындагы бурчуна барабар болушса, анда ал эки үч бурчтук барабар болушат.

Сүрөттө кайсынысы тең жактуу үч бурчтук, эмне үчүн?

Тең жактуу үч бурчтуктун жактарын, каптал кырларын, негизин, негизиндеги бурчтарын жана негизине карама каршы жаткан бурчту атагыла

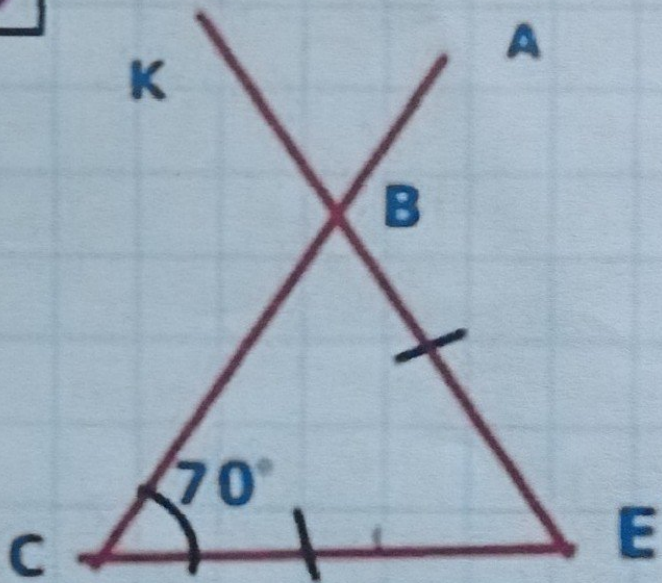

Тапшырма

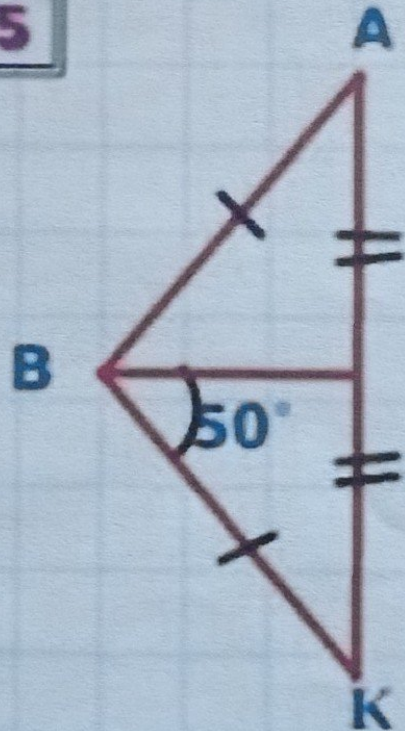
КВА бурчун тапкыла

4

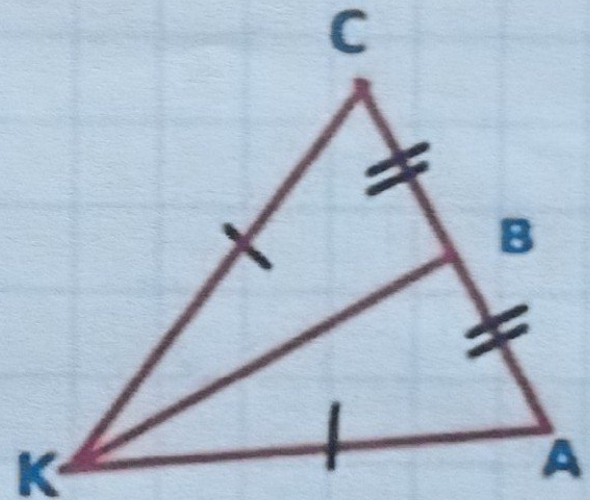
$$\angle KBA = 70^\circ$$

5

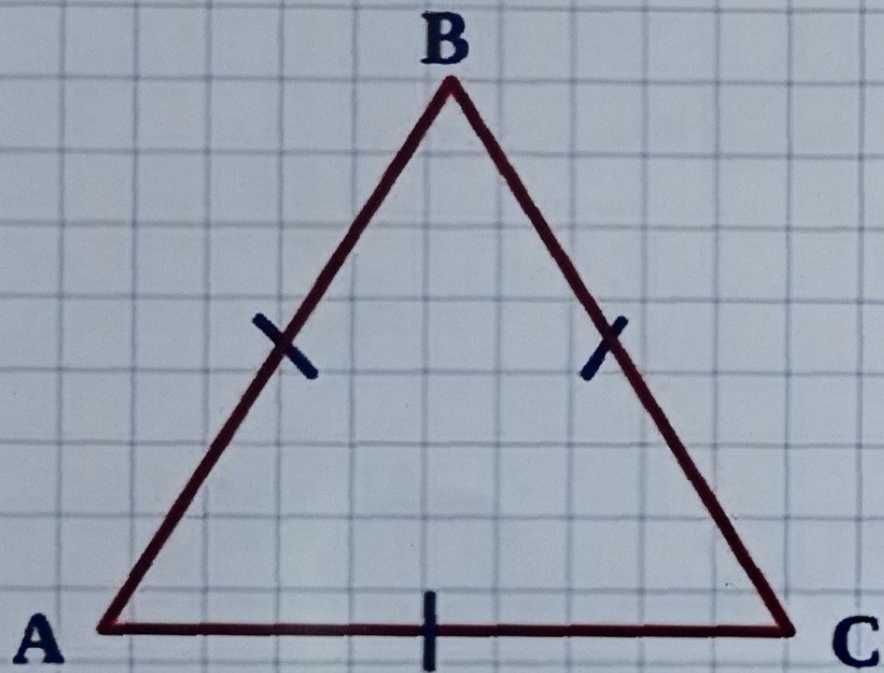
$$\angle KBA = 50^\circ$$

6

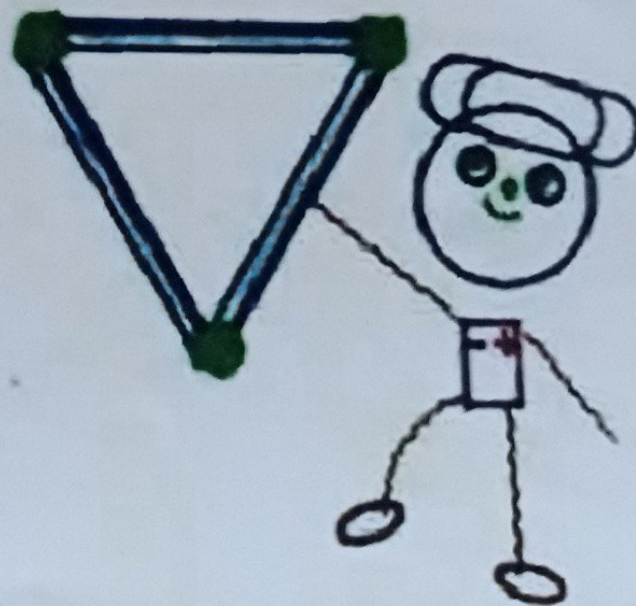

$$\angle KBA = 90^\circ$$

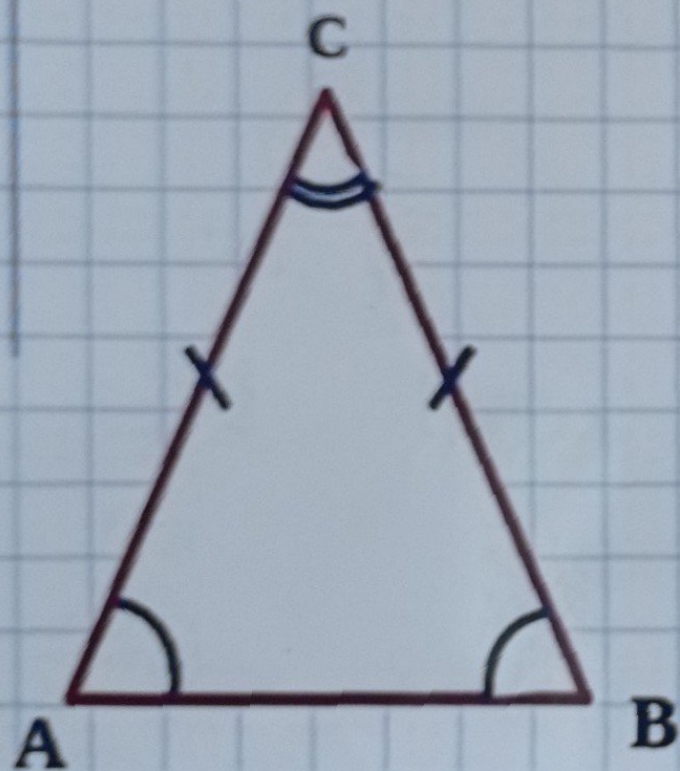
Бардык жактары барабар үч бурчтук - **тең жактуу** деп аталат

◆ $AB = BC = AC$

Эгерде үч бурчтуктун эки жагы барабар болсо, анда ал тең капталдуу үч бурчтук деп аталат

$$AC = BC$$

◆ AC и BC – *каптал жактары*

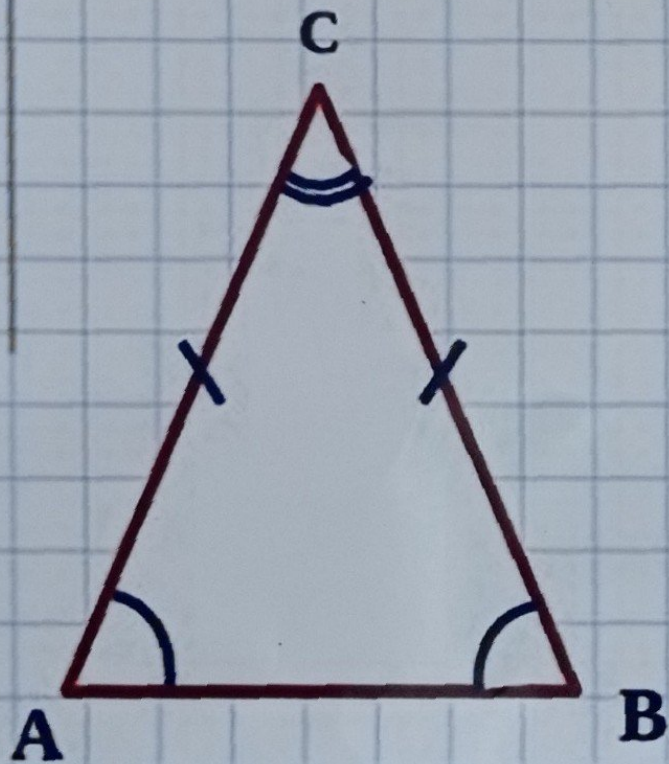
◆ AB – *негизи*

◆ $\sphericalangle A$ и $\sphericalangle B$ – *негизинин бурчтары*

◆ C – *чокусу*

◆ $\sphericalangle C$ – *чокусундагы бурч*

Эгерде үч бурчтуктун эки жагы барабар болсо, анда ал тең капталдуу үч бурчтук деп аталат

$$AC = BC$$

◆ AC и BC – *каптал жактары*

◆ AB – *негизи*

◆ $\sphericalangle A$ и $\sphericalangle B$ – *негизинин бурчтары*

◆ C – *чокусу*

◆ $\sphericalangle C$ – *чокусундагы бурч*

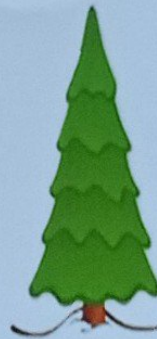
Үч бурчтук биздин жашоодо

сөйкө

сыр

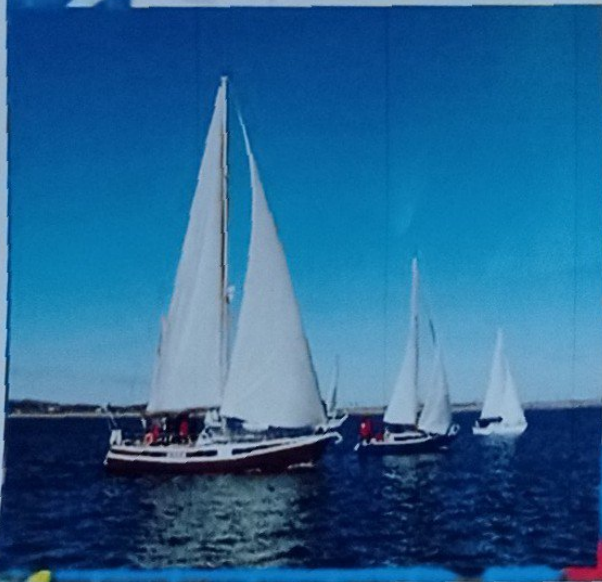
балаты

саат

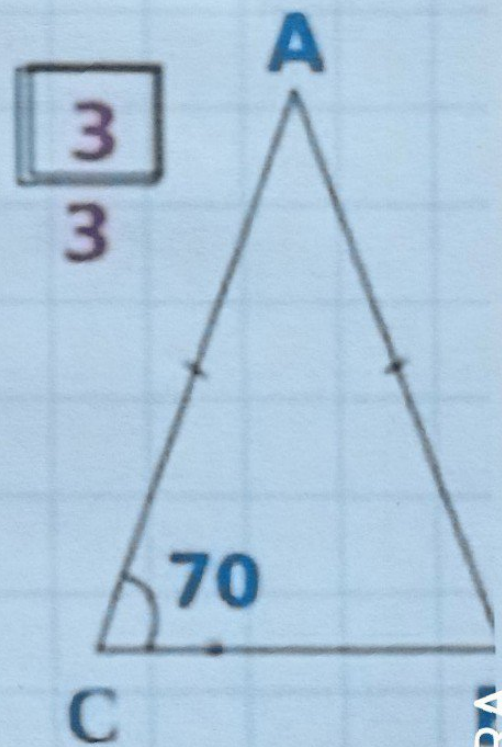
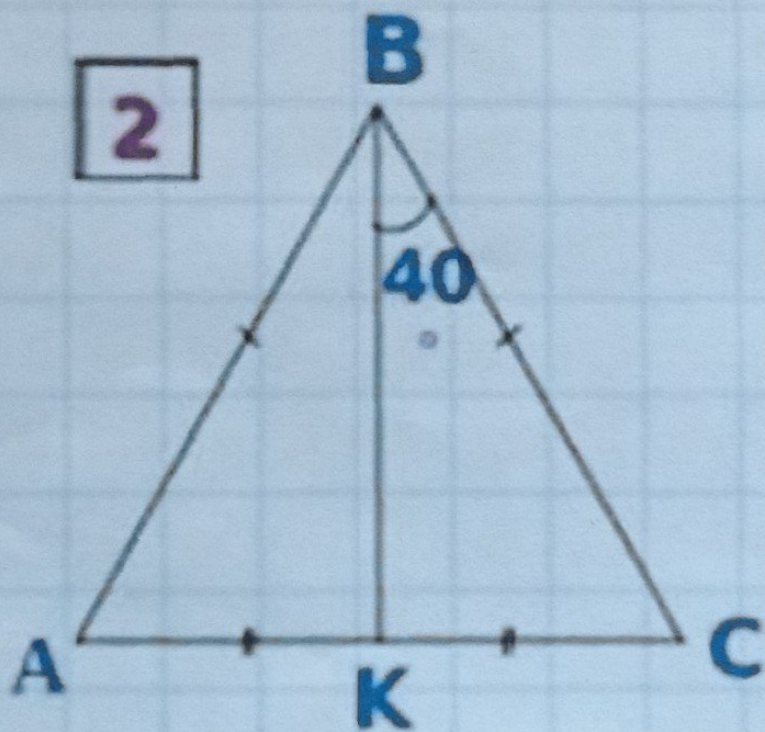
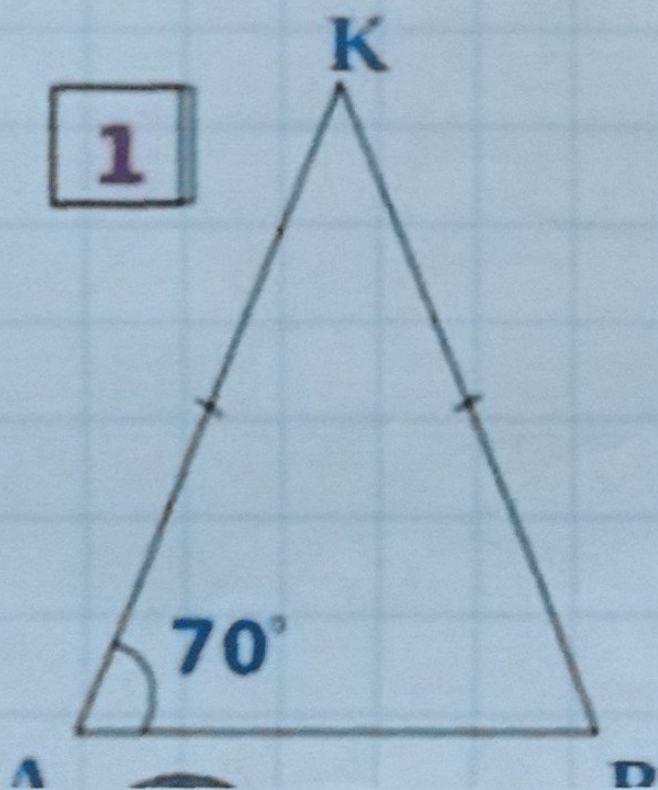
жаздык

Тапшырма

◆ КВА бурчун тапкыла.

**Ж.Бөкөнбаев атындагы №15 жалпы
орто билим берүүчү мектебинин
кыргыз тили жана адабияты**

мугалими

Д.Эшбаеванын

**Ч.Айтматовдун “Кыямат”
романынан жазган сабактын
иштелмеси.**

2022-2023-окуу жылы.

Сабактын темасы: Ч.Айтматовдун “Кыямат романы”.

Сабактын максаты .

1. Ч.Айтматовдун өмүр жолу жана өтүлгөн чыгармалары боюнча бышыктоо жүргүзүү менен “Кыямат романын” сюжети жөнүндө түшүнүктөрүн тереңдете алышат.

2. Романдын сюжетин талкуулоодо өз ойлорун терең айтууга көйгөйлүү маселелерди терең чечмелөөгө машыгышат.

3. Чыгарманын сюжетине талдоо жүргүзүү аркылуу эстетикалык тарбияга багыт алуу менен табиятка таттуу мамиле жасоону үйрөнүшөт.

III Сабактын жабдылышы : Окуу китептери, тех каражат сын алгы таркатма материалду суроттор маркерлер А-4 кагаздар

IV Сабактын ыкмасы : суроо жооп (дистут)

V Сабактын тиби : Жаңы тема – проблемалуу сабак

VI Сабактын жүрүшүү.

1. Уюштуруу обондуу ыр угуу “Илястын ыры “

2. Үй тапшырмасын суроо : Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы каармандардын үнү

(бүткул адамзатка кайрылган үндөр) маналог

3. Жаңы тема менен иштөө. Сын алгыдан “Кыямат” романынан үзүндүлөр көрсөтүү.

1 Моюнкум окуясы.

2 Авдийдин жаңы дин, жаңы жашоо издеши

3 Акбара менен Ташчайнардын тукум улоо үчүн аракети

4 Бостон менен Базарбайдын бамтурукторго жасаган мамилеси

Сын алгыдан көргөндөрү жана китептен окугандары боюнча романдын сюжетине талдоо жүргүзүлөт. Класс 4 топко бөлүнөт ар бир топ өз ойлорун бирдиктүү беришет.

1 Ч. Айтматов бул чыгарманы эмне үчүн “Кыямат” деп атады?

2 Моюнкум окуясы эмне үчүн киргизди?

3 Акбара менен Ташчайнар эмне үчүн жер көтөрүп чөлдө, тоо ташта жашады?

4 Авдий эмне үчүн өз жашоосун өзгөрттү?

5 Бостон менен Базарбайдын окуясын жазуучу эмнеге чыгармага кошту?

6 Чыгармада бардык окуя биригип эмнени берип жатат?

7 Уу...уу... деген карышкырдын үнү бул эмне деген үн?

Окуучулар өз ойлорун айтышат

Чыгармада окуучу үчүн түшүнүксүз болгон суроолору мугалимге беришет.

4. Бышыктоо.

Биз эмнелерди үйрөндүк?

Чыгарманы окуп, талкулоодо кандай тарбиялык багыт алдык?

Силер дагы эмне жөнүндө билгинер келди?

5. Үй тапшырма.

“Кыямат” романындагы каармандар.

Образдар системасына талдоо жүргүзүү.

6. Баалоо.

Топтор өз ара өзүн өзү баалоо.

Толгонайдым монологу.

Эмне үчүн адам баласы бири-бири менен согушпай, бири-бири менен араздашпай, ынтымакта жашашса болбойбу? Айтчы деги тегиз жер кай жерде, кай заманда, эне ушинтип өз баласын бир көрүүгө зар болуп темир жолду кучактап, көздөн кан чыгарып турчу эле? Эмесе, ошол эненин эң акыркысы, мен болоюн. Ылайым темир жолду кучактап, какшаган пенде болбосун, кутту талаам, сен айтчы, жаркыраган күн, жаркырап туруп, ар бир нурун менен ар бир адамга сен айтчы, булуттар, нөшөрлөгөн жамгырыңдын ар бир тамчысы менен ар бир адамга сен айтчы.

Тоолор кулаганда романы

Кайдасын сен, күкүк кылып какшатып

Кыз башыма күйүт тагдыр салдынбы?

А мен сенин кайыңдалган колуктун

Куугум келет кууратпасын жолуккун

Ант алышкан дайра турат кайдасын

Жетким келет, кайсыл тозок жайдасың?

Антыбызга дайра кубө жараткан

Тагдырымды тагдырыңа байласын

Жаным сенди, жаным сендик Кыл мереген

Дүйнө кезип издеп таппай келем мен

Анан кайда кайып болуп кеттиң сен?

Сени тагдыр койдубу же таш кылып

Мени тагдыр түгөйү жок баш кылып

Кай жердесиң акыреттик жан биргем?

Тагдырыңды тагдырым деп мен келем.

Ак кеме монологу

Ак Кеме! Мен келдим!

Элдердин баары мени карашат. Алардын арасынан атам чыгып келсе.

-А сен атана эмне демексин?

Атамабы? Атама мен. Мен атама. Ата сен эмне учун мага келбейсин?

Мен сени аябай сагындым.

Сейиттин монологу

Даниярды момун деп аябак турсун аны жек коро баштадым. Данияр Жамийлага өтө эле кадалай карай турган болду. Байкатпай карап турам деп ойлойт. Бирок мен байкап эле журом. Жээкке бадамдын арасында сүрөт тартып олтурам. Эми кеч кирейин деп калган бир убакта башымы көтөрүп наркы өйүзгө сууну кечип өтөйүн деген эки кишини көрдүм. Ал Жамийла менен Данияр экенин дароо эле байкадым негедир алардын жүздөрү чочулап сактангандай сурдөнүп буларды айылды таштап бир жакка кеткенин көрдүм. Журогум тыз этип куйкалана тушту үндөйүн десем тилим тандайыма жабышып калгандай Данияр менен Жамийла артын карабай темир жолду карап ылдам корунбой калды. Мен ошондо гана эсиме келди. Жамийла, Жамийла деп алардын артынан жүгүрдүм. Жамийла, Жамийла бетиме чөптөр тийип, бутум чөпкө чалынып кетти, жерге жыгылдым. Жамийла, Жамийла деп жаш балача шолоктоп мен озумдун эн жакшы көргөн киши менен коштошуп жаттым. Мына ошол учурда мен Жамийланы сүйгөнүмдү түшүндүм. Ооба бул менин балалык кездеги эн таза наристе сүйүүм болгон чыгаар. Көздөгү жашты суулаган жерге катып көпкө чейин ыйладым. Көрсө мына ошол учурда деги эле Жамийла менен коштошпой мен өзүмдун балалык чагым менен да коштошуп жаткан экем Кош Жамийла! Кош менин Жамийлам!

Алтынайдын монологу

Демейде ар нерсеге кайраты бек Дүйшөн ,бул жолу канчалык чымырканса да ичтен сызып кайгырганын жашыра албады. Ал мени кайра-кайра тигиле карап жакамдын топчуларына чейин эркелете сылап кыялбай турду

-Мен сени өмүрү жанымдан чыгарбас элем Алтынай, бирок кантейин менин билимим жетпейт. Окуунун чыныгы жолунан сени кайтара албайм. Мен болсо ушу жерде кармашып балдарды окута берем. күчүм канча жетсе ошонча окутам. Бул арада талааны жаныртып оттору балбылдаган поезд көрүндү. Мына эми азыр жөнөйсүң, бактылуу бол, канатыңды жазып талпынган Алтынай, эч нерседен тайманба, чабыттай учки, окуй бер. Мен сүйлөөгө дарманым келбей эле ыйлап эле тура бердим.

-Ыйлаба Алтынай , баягы биз тиккен терекчелердичи мен өзүм багып өстүрөм, аман болсон кайрылып бир келсен кандай болгонн көрөрсүң али. Аңгыча жарк-журк этип шарактаган поезд да келип жетти. Кана эми беш көкүл чачаыңдан айланайыным юери болчу , маңдайыңдан өбөйүн. Дүйшөн мени бекем кучактап чачымдан жыттап, маңдайымдан өптү. Мына эми сапарың ачылсын, жоодураган көздөрүңдөн айланайыным. Вагондун тепкичине чыгып тигиндей барып кайрылсам сындыра чабылган колу мойнуна асылган Дүйшөн берки соо колун көтөрүп жүткүнө берди эле поезд ордунан козголуп жөнөдү. Кош Алтынай Кош чырагым Кош Агай Канылайын айланайын агай вагонду жандап келе жаткан Дүйшөн бир убакта артта калып станцианын капчыгайы солк эте түшкөндөй Алтынай деп баягыдай. Бирок андайда эмес оюнда туран немени атпай калгансып өкүнгөндөй кыйкырды. Жүрөктүн түпкүрүнөн атылып чыккан бул кыйкырык ушул күнгө чейин кулагыма угулуп тургансыйт. Казактын Даркан талаасы менен эркин эле гүпүлдөп поезд мени жаңы турмуша, жаңы күрөш , жаңы эмгекке алып бара жатты. Кош биринчи мугалимим Кош балалык чагым. Кош биринчи сүйүүм. Эч ким билбеген менин наристе сүйүүм.

Делбирим монолог

Мен бугун откон кунду эске салам.
Ал кунду эстей албай ойго батам
Ошондогу кейиничтуу окуяны
Жазайын деп колума калем аламю
Мен анда шофер элем такси айдаган.
Бул ишке кируугоожардамдашкан
Армияда мени менен бирге жургон
Алыбек жантровго рахмат айтам
Жуктордуу ташычуу кызыл мурат бул жолу да бир тонна шагал жуктоп алып
Кутулбостон машинам тып токтоду
Жолдогу бир ылайга батып калдым
Ошол замат машинамдын газын бастым,чыкчуудай туру жок машинамдын
Ошентип тердеп тепчеп жаткан кезде,
Ак жуздуу сулуу кызды коруп калдым.
Машинамда кызыкты сулуу кызга
Ылайдан чыгып кетти бир заматта,чыгып алып кир дегегдей белги берип
Эшикти ачып койдум ошол кызга
Мен тарапты улам улам карап жатты,
Кайдагы жаш селки деп ойго батып
Мен ага атын ким деп сураганда?
Асель деп, мени карап бек ундоду
Ушул жерде тушойун деп суранды.
Токтой калып мен эшикти ачканымда,секирип машинамдан тушо калды
Элеси кетпей койду эч эсимден
Асель? Деп угулгансыйт сени эстесем.
Сени менен туболук бирге болуп
Озундун журугуно сени энсеп,
Ошентип жур бердик жолугушуп
Эки кун корушобуз,бир кун туруп
Ошондой сонун кундор откон кезде.
Баш коштук,бакыт тилеп турмуш курдук.

1. Моюнкум окуясы.

**2. Авдийдин жаңы
дин, жаңы жашоо
издешти**

3. Акбара менен
Ташчайнардын
тукум улоо үчүн
аракети

**4. Бостон менен
Базарбайдын
бөлтүрүктөргө
жасаган мамилеси**

Ж.Боконбаев атындагы орто мектеби

План иштелме

Тема: Кыргызстандагы бак-дарактар

Кыргыз тили жана
адабияты мугалими: Батырбекова Нурзада.

План-иштелме

Мугалимдин аты-жөнү: Батырбекова Нурзада

Мектеби: № 15 Ж.Бөкөнбаев атындагы жалпы орто билим берүүчү мектеби

Предмет: кыргыз тили

Класс: 6-класс

Сабактын темасы:	Кыргызстандагы бак-дарактар
Грамматика:	Иреттик сан атооч. Канчанчы?
Сабактын тиби:	Жаңы теманы өздөштүрүү.
Сабактын методу:	Коммуникативдик метод.
Сабактын жабдылышы:	Жумушчу баракча, сүрөттөр, электрондук доска ж.б.
Сабактын болжолдуу регламенти:	Уюштуруу – 3 мүнөт. Жаңы тема: Текстке чейинки жумуштар – 21 мүнөт. Текст үстүндө иштөө – 10 мүнөт. Тексттен кийинки жумуштар – 7 мүнөт. Жыйынтыктоо – 2 мүнөт. Үй тапшырма – 1 мүнөт. Баалоо - 1 мүнөт.

Сабактын максаттары:

- Кыргызстандын өсүмдүктөрү тууралуу диалогдук кеп курушат;
- кимдир бирөөгө кеңеш беришет;
- көргөн, уккан, окуган маалыматка баа беришет;
- өсүмдүктөрдү сүрөттөп, мүнөздөмө беришет;
- сөздөрдү бат айтууга тилин көнүктүрүшөт;
- иреттик сан атоочтор аркылуу уюшулган сөздөр менен маалымат бере алат;
- сүйлөмдөрдү толукташат;

Сабактын жүрүшү

Уюштуруу.

Окутуучу саламдашып, өзүн тааныштырып, жагымдуу жагдай түзүп, сабакты уюштурат.

Муз жаргыч: Кана, балдар, “Бүгүн мен үчүн эң жакшы күн, себеби.....(Окутуучу өзү түшүндүрөт).

Максаты: окуучулардын ойлорун бир жерге топтоп алууга, маанайларын көтөрүүгө өбөлгө түзүү.

Жаны тема: “Кыргызстандагы бак-дарактар”

Текстке чейинки жумуштар.

21-көнүгүү. Сүрөттөгү бак-дарактардын аталыштарын жазгыла. Силер жашаган жерде кайсы бак-дарактар өсөт?

Жардамчы сөздөр: терек, карагай, кызыл карагай, кайың, эмен, мажүрүм тал.

22-тапшырма. Жаңылмачты айткыла. “Бүгүнкү сабактын мыкты жаңылмаччысы” сынагын уюштурулуп, жаңылмачты жаңылбай, өтө тез айткан окуучу аныкталат.

Бак – шагы менен бак,

Шак – багы менен шат.

Шаттуу бактын шагы көп,

Шактуу бактын баары көп.

33-тапшырма. Табышмактарда кайсы бактар жөнүндө айтылган? Жообун тапкыла.

Жыл мезгилин ылгабас,
Кыштыр-жайдыр кургабас.

Жайында ысыкты дегдейт,
Кышында суукту сезбейт,
Кийгени жашыл жибек,
Жай-кышы түк чечпейт.

Грамматика

Бир+ынчы= биринчи	Жети+ынчы=жетинчи
Үч+ынчы=үчүнчү	Сегиз+ынчы=сегизинчи

24-тапшырма. Үлгү боюнча Кыргызстанда өскөн бактар жөнүндө айтып бергиле.

Үлгү: Алмуруттун бийиктиги Анын жашоосунун узактыгы

Бактын аталышы	Бийиктиги	Жашоосунун узактыгы
Алмурут	10-20 м	200-300 жыл
Арча	1-3 (18) м	500 (800-1000) жыл
Жаңгак	20-30 м	150-200 жыл
Кайың	20-30 м	100-150 жыл
Тянь-Шань карагайы	20-30 м	250-300 жыл

«Кыргызстандын жандуу жаратылышы» энциклопедиясынан

25-тапшырма. Сүйлөмдөрдү толуктагыла.

1. Арча – ..., дарак.

а) жытсыз, пайдалуу б) жыттуу, пайдалуу в) көрктүү, пайдасыз г) көрксүз, пайдалуу

2. Ал дайыма ... болуп, жаратылыштын көркүнө көрк кошот.

а) көк-жашыл б) кочкул-сары в) кызгылт-сары г) кыпкызыл

3. Арча жаратылыш шартка жараша бирде ..., бирде ... өсөт.

а) калың, сейрек б) коюу, суюк в) жапыз, терең г) бийик, төмөн

4. Адамдар аны абаны ... жана дары-дармек жасоо үчүн колдонушат.

а) жашартуу б) тазартуу в) жаңылантуу г) өзгөртүү

5. Кыргыздар байыркы убактан эле арчадан түрдүү ... буюмдарды (бешик, идиш-аяк ж. б.) жасашкан.

а) жашоо-тиричилик б) оокат-тиричилик в) дүйнө-тиричилик г) турмуш-тиричилик.

26-тапшырма. Сүрөттөр боюнча чакан аңгеме түзүп, бири-бирине окуп бергиле.

Таяныч сөздөр: абышка-кемпир, бала, арча, оору, дарыгер.

Текст үстүндөгү жумуш.

27-тапшырма. Уламышты тыным менен окугула.

Мында мугалим текстти “Башкарып окутуу” усулун колдонот. Окуучулар өз алдынча иштешет.

1. Мугалим текстти бөлүктөргө бөлөт (мында мугалим тексттин кийинки уландыларын ак барак менен жаап коюу командасын берет).
2. Тексттин темасы аталып, “Ал эмне жөнүндө болушу мүмкүн” деген суроо берилет.
3. Мугалимдин нускамасы: мугалим көргөзгөн жерге, тынымга чейин гана окуу керек деген көрсөтмө берилет.
4. Ар бир бөлүк окулуп бүткөндөн кийин алдын-ала даярдалган суроолор берилет. Суроолор текстти тереңирээк кабыл алууга, түшүнүүгө, анализге жардам берет. Мугалим өз оюн билдирбеши керек.

5. Текстте андан ары эмне болоору жөнүндө болжолдонгон суроолор берилет. Мында кызыгуу, андан ары батыраак окуу жөнүндө каалоо пайда болот.

1-тыным.

Абышка-кемпир жөнүндө эмне билдиңер? Энеси эмне болуптур? Дарыгер кандай кеңеш бериптир? Баласы эмне кылат деп ойлойсуңар?

2-тыным

Бала мүрөктүн суусун канча убакыттан кийин тапты? Эмне себептен аны төгүп алды? Мүрөктүн суусунан арча эмне болду? Андан ары эмне болот деп ойлойсуңар?

1. Текстти жыйынтыктоо

Бала апасына жардам бере алдыбы? Кантип? Адамдар арчаны эмне үчүн пайдаланып калыптыр?

Арча

Илгери бир абышка-кемпир жашаган экен. Экөө көп жыл балалуу болбой жүрүп, карыганда уулдуу болушат. Баласына болгон мээримин берип чоңойтушат.

Бир күнү баласы отунга кетет. Үйүнө келсе, энеси катуу ооруп төшөктө жатып калган болот. Эненин оорусу күн сайын күчөп, өчүнөн кетип саргайып, күндөн-күнгө арыктап, кичирейип калат.

Уулу атасынын кеңеши боюнча бир дарыгерди таап келет. Дарыгер кемпирдин тамырын көрүп:

– Бул ооруга бир гана дары бар, ал – мүрөктүн суусу, ошону ичирсең энең айыгат, – дейт. Аны көп жерди кыдырып, бир булактан табарын айтат.

1-тыным

Абышка-кемпир жөнүндө эмне билдиңер? Энеси эмне болуптур? Дарыгер кандай кеңеш бериптир? Баласы эмне кылат деп ойлойсуңар?

Ошол күнү эле бала алыс сапарга аттанып, жер кезип, булакты издеп жөнөйт. Акыры табат. Сууну алып, үйүнө кайтат. Уйку бетин көрбөй чаалыккан бала чарчап, бир дарактын түбүнө келип, уктап калат. Энесине алып бараткан баягы өмүрдүн суусун байкоосудан төгүп алат. Ал жерге сиңип, дарактын тамырына жетет. Мүрөктүн суусуна сугарылган арча дайыма жашарып, өлбөс даракка айланат.

2-тыным

Бала мүрөктүн суусун канча убакыттан кийин тапты? Эмне себептен аны төгүп алды? Мүрөктүн суусунан арча эмне болду? Андан ары эмне болот деп ойлойсуңар?

Сууну төгүп алганын көрүп, бала аябай өкүнөт, бирок ушул суудан арчанын көгөргөнүн көрүп, анын бир бутагын үйүнө алып келет. Келсе, энесинин абалы мурдагыдан да начарлап, өлүм алдында турган экен. Бала алып келген арчанын бутагын үйдүн ичине түтөтүп, энесине жытатат. Мүрөктүн суусун ичкен касиеттүү дарактан даба таап, энеси тез эле айыгып кетет.

Ушундан улам адамдар түрдүү оору-сыркоолордон, капыстан келген кайгыдан, чертип келген кырсыктан алыс болсун үчүн арчаны түтөтүү салты калган экен.

Бала апасына жардам бере алдыбы? Кантип? Адамдар арчаны эмне үчүн пайдаланып калыптыр?

Бышыктоо. Тексттен кийинки жумуш

28-тапшырма. Сүйлөмдөрдү ирети менен жайгаштыргыла. Жупта салыштыргыла.

1. Бир күнү энеси катуу ооруп калат.
 2. Мүрөктүн суусун ичкен арчанын бутагын түтөткөндө энеси оорудан тез эле айыгып кетет.
 3. Илгери бир абышка-кемпир жашаган экен.
 4. Алардын жалгыз баласы болот.
 5. Баласы мүрөктүн суусун алып келе жатып, төгүп алат.
 6. Дарыгер апасына мүрөктүн суусу гана жардам берет деп айтат.
 7. Мүрөктүн суусуна сугарылган арча жашарып, өлбөс даракка айланат.
- Окуучулар өз алдынча иштешип, жыйынтыгын жуптарда салыштырышат.

Жыйынтыктоо

29. Ак кайыңды ыр боюнча кандай элестеттиңер?

Ак кайың

Жарашыктуу жаштайың

Жадыраган жаз сайың.

Жаш күнүмдөн тең өскөн,

Жакшынакай ак кайың.

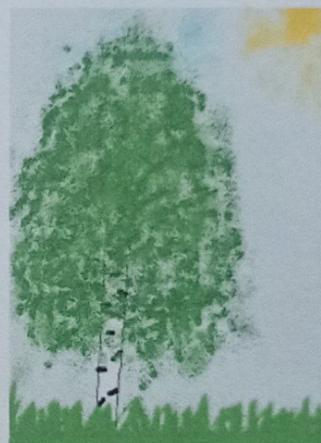
Бутагыңа коноюн,

Кыштын жолун тороюн.

Жаштыгыңды менден ал,

Аккан сууң болоюн...

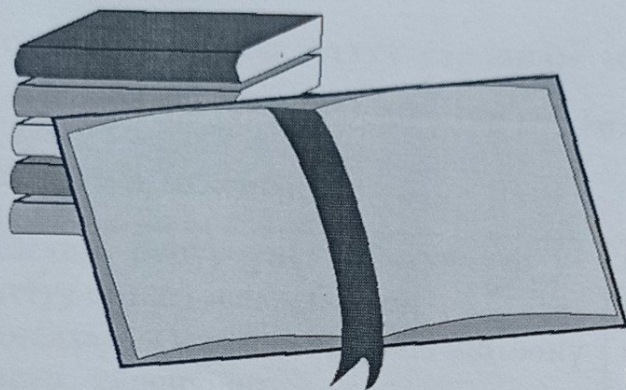
А. Осмонов

Үйгө тапшырма.

30. Арча менен кайыңды сүрөттөп бергиле.

Арча	Кайың
------	-------

Аттуу сандарды мамчыча турундо ИШТОО

Аткарган Дилдеева С

Текшерилди

“21” 10. 2022-ж

ОББ Мамадова А

Сабактын темасы: **Аттуу сандарды мамыча түрүндө иштөө**

Бөлүмү: **Чондуктар жана алар менен болгон амалдар.**

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк: Окуучулар аттуу сандар менен болгон амалдарды мамыча түрүндө иштөөнү окуп үйрөнүшөт.	Окуучулар аттуу сандар менен болгон амалдарды мамыча түрүндө иштөөнү үйрөнө алышса.
Өнүктүрүүчүлүк: Логикалык ой жүгүртүүсү, аң сезими, эске тутуусу, көңүл буруусу өсөт. Билгичтик көндүмдөрү өнүгөт.	Берилген суроолорго ой жүгүртүү менен туура, так жооп бере алышса. Чен бирдиктерди мамычада кошуу көндүмүнө ээ болушса.
Тарбия берүүчүлүк: Иреттүүлүккө тарбияла-нышат.	Иреттүү болуунун маанисин билишсе.

Сабактын тиби: жаны билимдерди өздөштүрүү

Сабактын усулу: топто иштоо

Сабактын жабдылышы: сүрөттөр, таблица,

Сабактын жүрүшү: 5 этаптан турат

Саба ктын этап тары	Уба кыт	Мугалимдин ишмердүүлүгү	Окуучунун ишмердүүлүгү	Баа лоо
1- этап Шык тан- дыру у		1. Саламдашуу Окуучулар топторго болунот 3 топко Узундук, салмак, аралык. болуп болунот. Анда бири бири бизди кучактап жылуу маанай тартуулайбыз.	1. Саламдашат 2. Окуучулар китеп, дептер жана окуу куралдарын алышат. 3. Бирдоо менен маанайлары көтөрүлөт. 4. *Көңүл буруу *Угуу *Элестетүү	К 6

	<p>Алтын эрежени кабыл алабыз.</p> <p>Уй тапшырма суроо (аарыдагы суроолорго жооп беруу) ким суроолорго жооп берсе ал аары гулдун ширесине конот</p>	<p>*Ой жүгүртүү *Негизин бөлүү *Эске тутуу</p>	
<p>2-этап Үй тапшырмасы</p> <p>*Жаңы темага өбөлгө түзүлү.</p>	<p>Табышмак айтуу 1.2..3.4.5.6.7.8.9. Каалаган санды +6санына+каалаган санга андан чыккан санды 2санына болобуздан чыккан сандан 5санын кемитебиз.кимде канча сан чыкса бугунку сабакты мынданда жакшы окугула №226 Узундук чен бирдиктеринин байланышын эске туткула 1км=1000м 1м=10дм 1м=100см 1см=10мм 1дм=10см 1дм=100мм</p>	<p>Жупта бирин-бири текшерип (мугалимдин туура жоопту айтуусу боюнча) упай коюшат.</p> <p>*Чен бирдиктердин байланышын математикалык диктант катары жазып чыгышат. Досунунун ишин текшерип чыгат.</p>	<p>К.б Би-рин-бирибаалоо</p>
<p>3-этап Жаңы тема</p>	<p>1.Сабактын темасы, максаты жана көрсөткүчтөр айтылат. *Аттуу сандар кадимки сандардай эле кошулат.Бир аттуу чендер бири-нин астына бири жазылат.Суммада чендер ирилетилет. Үлгү: 3км 500м +2км 700м <u>5км 1200м</u> 6км 200м</p>	<p>1.Сабактын темасын,макса-тын, көрсөткүчтөрдү билет.</p> <p>№227 Аттуу сандарды кошуу 12м 75см 15см 3мм <u>+ 8м 15см</u> <u>+9см 8мм</u> 20м 90см 24см 11мм 25см 1мм</p>	<p>Баа-лос Критерери түзүлө</p>

4- этап Көнү гүү, маш ыгуу -лар	<p>№228 Аттуу сандарды кемитүү $8\text{км} - 3\text{км} = 5\text{км}$ $300\text{м} - 500\text{м} = -200\text{м}$ $10\text{см} - 5\text{мм} = 9\text{мм}$ $4\text{см} - 6\text{мм} = 5\text{мм}$ $5\text{дм} - 3\text{см} = 2\text{дм}$ $8\text{см} - 1\text{дм} = 7\text{см}$ $16\text{м} - 9\text{дм} = 7\text{дм}$ $9\text{дм} - 6\text{м} = -3\text{дм}$</p> <p>Топтор менен иштоо Тест баалоо мугалимдер текшерет.</p> <p>№230 Тийиндини тапкыла $315:5=63$ $812:4=203$ $2745:9=305$ $800:4=200$</p>	<p>№231 Ойлонуң көр $a+b=7$ $3+4=7$ $axb=12$ $3x4=12$ $a=?$ $a=3$ $b=?$ $b=4$</p> <p>№232 АВСД тик бурчтугу $AB+BC=7\text{см}$ $AB=?$ 1) $AB=1\text{см}$ 2) $AB=2\text{см}$ $BC=?$ $BC=6\text{см}$ $BC=5\text{см}$</p>	Өзүн өзү баа- лоо баракча н тол-тур шат
5- этап Жый ын- тыкт оо, быш ык- тоо, реф- лекц ия.	<p>Бышыктоо -Ыкчам текшеруу Суроолорго жооп беришет. Бул эмне ? кыргызстандын картасы Менин мекеним Кыргызстан Мекенимде дайыма тынчтык болсун. Рефлексия *Бүгүнкү сабакта эмне маанилүү болду? Баалоо упайлардын негизинде бааланат.</p>	<p>Окуучулар суроолорго жооп беришет.</p> <p>*Сабактын жүрүшүн, андагы маанилүү деп эсептеген бөлүгүн айтышат.</p>	К.б Би-рин- бири баа-лоо
Үй тапш ыр- масы	<p>№233 Аттуу сандарды мамыча түрүндө кошуу жана кемитүү керек.</p>	<p>Мисалдарды иштешет. Эрежени эске сакташат.</p>	
Баал оо	<p>Мугалим критерийлерге карап баалоо жүргүзөт.</p>	<p>Бааларын күндөлүктөрүнө койдурушат.</p>	С.Б

**Ж.Бөкөнбаев атындагы №15
жалпы орто билим берүүчү мектебинин
биология предметинин мугалими
Г.Мыйзамбекованын
«Муунак буттулар тиби»
деген темасында 7- классында
өткөн сабактын иштелмеси.**

29.11.2022 жыл Сабак: Зоология

7 – класс

Текшерген:
О. Б. Б. ИИ
29.11.2022.

Сабактын темасы: Муунак буттуулар тиби.

Муунак буттуулардын сырткы жана ички түзүлүшү, көбөйүшү, тиричилиги

Сабактын максаты:

Билим берүүчүлүк: - жаныбарлардын абдан чоң тиби болгон муунак буттуулар тиби, алардын түрлөрүнө карап класстарга бөлүнүшү, түзүлүшү, жашоо тиричилиги ж.б. туурасында алган маалыматтарын пайдалануу менен өз билимдерин практика жүзүндө бышыкташат

Өнүктүрүүчүлүк: - өз ой пикирин эркин айтууга, сабаттуу болууга көнүктүрүү

Тарбия берүүчүлүк: - тазалыкты сактоого, өз ден соолугуна кам көрө билүүгө багыт алышат

Сабактын милдеттери:

Когнитивдик: - рак сымалдар туурасында алган маалыматтарын керектүү учурларда колдоно алат;

Жүрүм –турумдук: - окуучулар рак сымалдар түркүмүнө изилдөөлөрдү жүргүзүү ыкмаларын билет.

Баалуулук: - окуучулар жаратылышты рационалдуу эмес пайдаланууну жагымсыз натыйжаларга алып келерин түшүнөт, аларды алдын алуу жолдорун билет;

Негизги компетенттүүлүк:

- Маалыматтык;
- Социалдык-коммуникативдик;
- Өз алдынча уюштуруу жана маселелерди чечүү;

Мазмундук тилке:

- I. Организм биологиялык система катары
- II. Организмден жогору турган системалар
- III. Органикалык дүйнөнүн көп түрдүүлүгү жана анын эволюциясы
- IV. Адам жана аны курчап турган чөйрө

Предметтик компетенттүүлүк:

Жандуу объектилерди таануу жана баяндоо: - муунак буттуулардын белгилеринин келип чыгуу себептерине мисалдарды келтирет жана талдайт;

Кубулуштардын илимий түшүндүрүү – түрлөрдүн ортосундагы айырмачылыктарын жана окшоштуктарынын себептерин аныктайт;

Илимий далилдерди пайдалануу: - муунак буттуулардын организмдеги белгилерин аныктоо боюнча практикалык көндүмдөрдү пайдаланат;

Күтүлүүчү натыйжа

- Окуу китебинде берилген текст, суроолор жана тапшырмалардын маанисин чечмелешсе;
- Муунак буттуулар тиби кандай класстарга бөлүнөрүн аныктай алышса;

Сабактын тиби: жаңы материалдарды окуп үйрөнүү, өркүндөтүү

Сабактын методу: -интерактивдүү метод, топтор, жуптар менен иштөө ж.б.

Сабактын формасы: түшүндүрүү методу, сабак интервью, ишмердүүлүккө негизделген практикалык сабак, диалог ж.б.

Колдонулуучу каражаттар: окуу китептери, презентация, көргөзмө куралдар, ватман, маркер, презентация ж.б.

Сабактын жүрүшү: Сабактын этаптары:

1. Уюштуруу (1-2 мүн)

Мугалим: Саламдашуу. Класстын жана окуучулардын сабакка болгон даярдыгын текшерүү, журнал боюнча жоктоо. Мотивация берүү.

Окуучулар: Саламдашуу. Зоология сабагына окуу куралдарын даярдоо жана класстын тазалыгын сактоо. Бири- бирине жагымдуу маанай каалоо менен бирге сабакка көңүл бурушат.

2. Өтүлгөн темаларды кайталоо (5-6 мин)

Мугалим окуучулардан өтүлгөн темалар боюнча сурайт

Окуучулар өтүлгөн темаларды эске салуу менен бирге үй тапшырмасын түшүндүрүп кетет.

3. Жаңы теманы түшүндүрүү (5-6 мүн)

Муунак буттуулар жөнүндө сөз кылганда дайыма алардын сырткы түзүлүшү эске түшөт.

Мисалы алардын денесинин сегменттүү көрүнүшү, эки капталы симметриялуу, сыртынан нык хитинден турган каптоо менен капталган, муунак буттары бар жандыктар.

Азыркы убакта муунак буттууларды бир 1 млн дон ашык түрлөрү белгилүү. Бирок бул түрлөрдүн саны күндөн күнгө изилденип, жаңы түрлөрү табылып жатат.

Ал эми Кыргызстанда бир канча муунак буттуулар коргоого алынган

- Муунак буттуулар жок болуу коркунучу I категорияга киргизилгендер (Галатея көпөлөгү жана Кыргызобия мурунчаны) - 4000;
- Жок болуу коркунучу II категорияга киргизилгендер (Трихолатис реликт жөргөмүшү, тикен куйрук ийнелик, айман чегиртке, Фергана бүркөкчү, чоң бүркөкчү, Чичерин мурутчаны, Христоф сары көпөлөгү, Локсиас калдырканы, Алексанор желкиндүү калдырканы, Кузнецов бутак муруттуу таарыгыч, Полохрум сары аарысы жана кара курсактуу кул ээлөөчүү кумурска) - 1500;
- Жок болуу коркунучу III категорияга киргизилгендер (Мерцбахер калдырканы, дөө шер чымыны, арча мүйүз көчүгү жана Мазарис сары аарысы) - 1000.

Бүгүнкү тема “Муунак буттуулар тиби.

Муунак буттуулардын сырткы жана ички түзүлүшү, көбөйүшү, тиричилиги”

Муунак буттуулар жөнүндө кандай маалыматтарды билесиңер?

Окуучулардын жооптору таблицкага жазылат

Муунак буттуулардын аты	Жаратылыштагы мааниси	Адам үчүн болгон мааниси

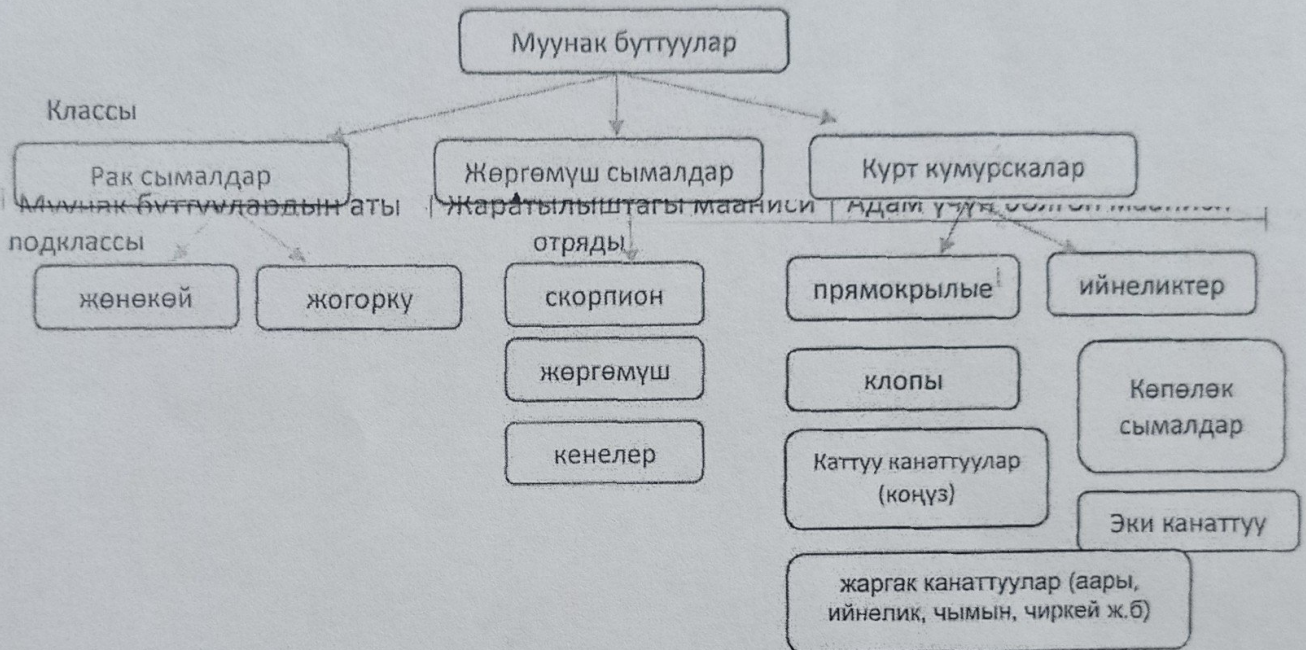
Окуучулардын жооптору таблицага жазылат жана жаңы тема туурасында кошумча маалыматтарга ээ болушат.

Мугалим окуучуларга муунак буттуулардын түзүлүшү, сырткы жана ички көрүнүшү ж.б. туурасында көргөзмө куралдарды пайдалнуу менен бирге түшүндүрүп кетет.

4. Жаңы теманы бышыктоо (15-20 мүн)

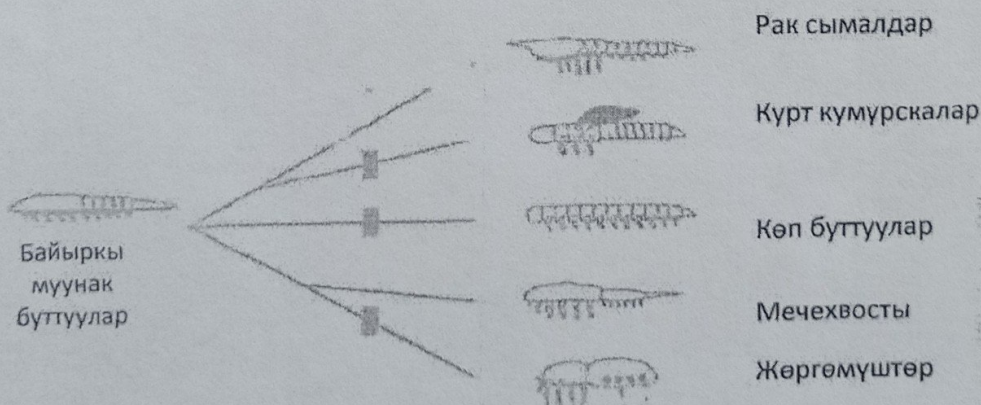
“Ким көп табат” оюну

Муунак буттуулардын көп түрдүүлүгү, алардын класстарга бөлүү

Окуучулар схеманы толтуруу менен бирге мисалдарды келтиришет.

Мугалим окуучулардын жоопторун толуктоо менен катар жаңы теманы түшүндүрүп кетет.

Төмөндө берилген жаныбарларды класстарга бөлгүлө жана аларга мүнөздөмө бергиле

түшүндүрүп кетет.

ТИП ЧЛЕНИСТОНОГИЕ БОЛЕЕ 1,5 МЛН ВИДОВ

ПОДТИП ТРИЛОБИТООБРАЗНЫЕ

КЛАСС ТРИЛОБИТЫ (вымерший)
(около 10 тыс. видов)

Трилобит

ПОДТИП ХЕЛЦЕРОВЫЕ

КЛАСС МЕЧЕХВОСТЫ (5 видов)

Мечехвост

КЛАСС РАКОСКОРПИОНЫ (вымерший)
(около 200 видов)

Ракоскорпион

КЛАСС ПАУКООБРАЗНЫЕ (около 35 тыс. видов)

Скорпион

Тарангул

Водяной клещ

ПОДТИП ЖАБРОДЫШАЩИЕ

КЛАСС РАКООБРАЗНЫЕ (около 40 тыс. видов)

Краб камчатский

Омар

Дафния

ПОДТИП ТРАХЕЙНОДЫШАЩИЕ

КЛАСС МНОГОНОЖКИ (более 15 тыс. видов)

Сколелендра гигантская

Мокрица

КЛАСС НАСЕКОМЫЕ (более 1,5 млн видов)

Коромысло большое

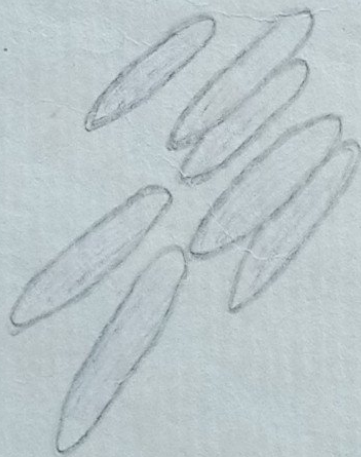
Шершень обыкновенный

Чымын

Жулицытка

Личинка

Куцубракча

Колон

Сайчак

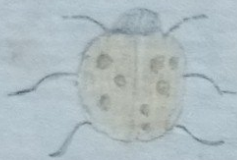

Этчил жашыл чымын

Биринчи бооз чымын.

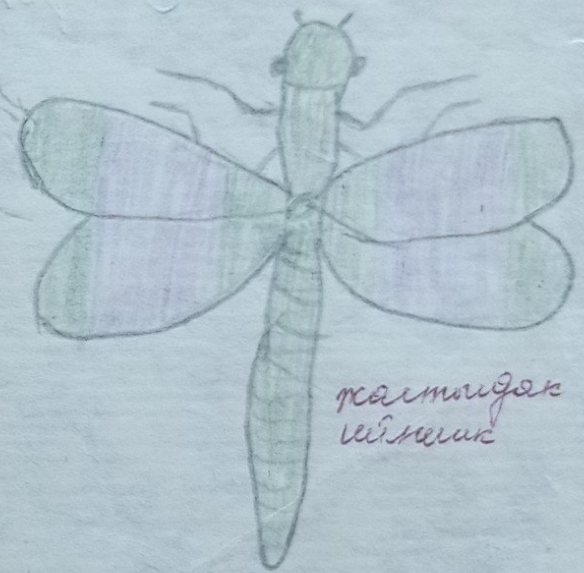
Эл кыдыра кочкот

Колорадо кокузу

Коркочо.

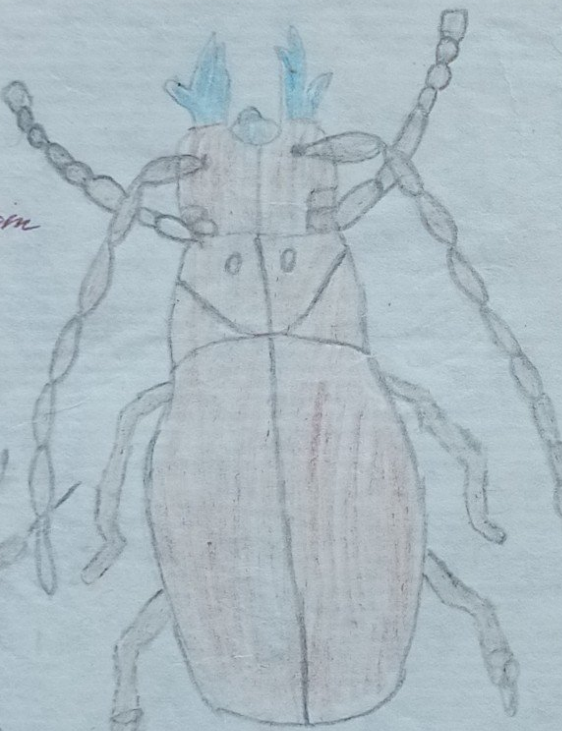
калмакдар
шылкык

Колорадо кокузу-
нун шылкыкы

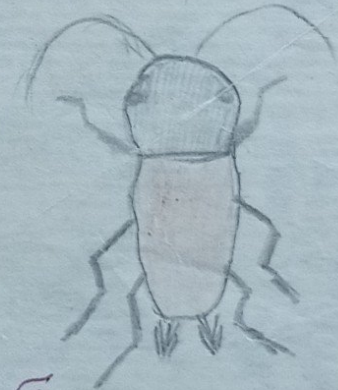
Кочкочо кокузу

Ураакка чолпи
шурчакан

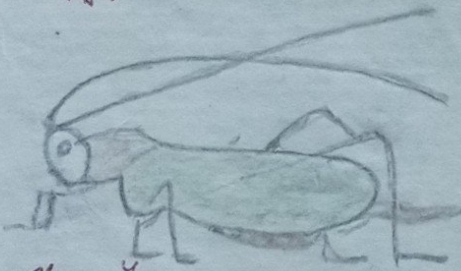
Булу кокузу

Майа кара челирт-
кесч.

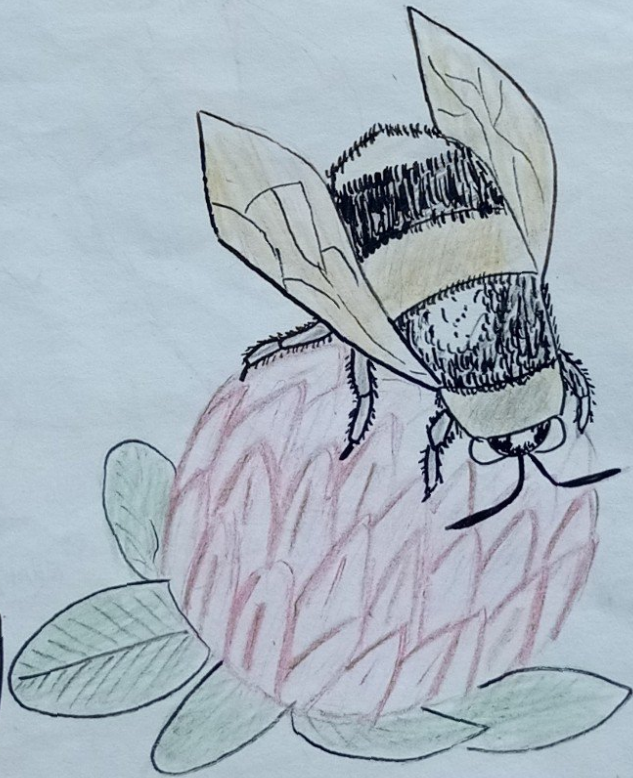
толшо кал
таман.

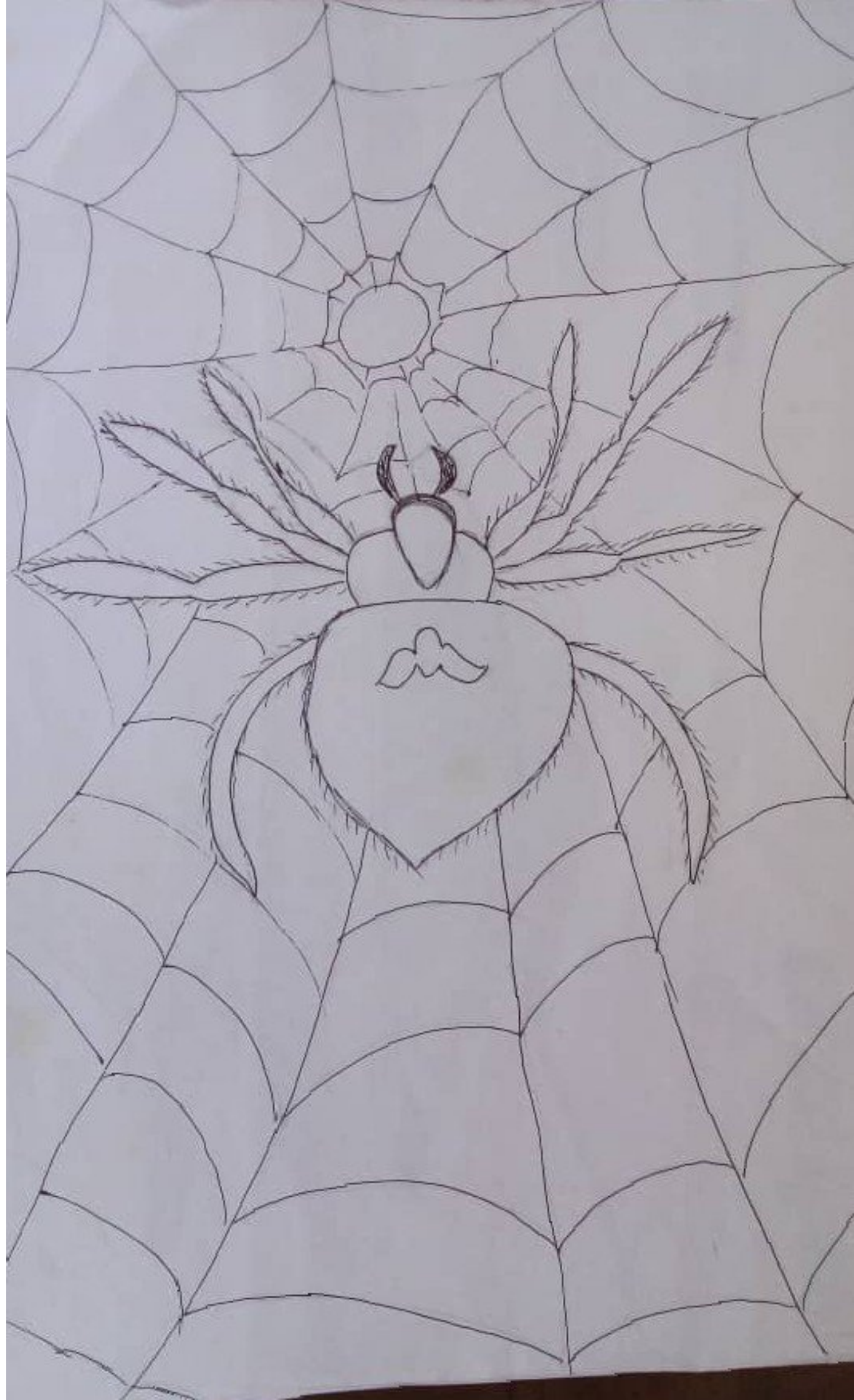
Челиртек аяккан
челиртке

Челиртек
челиртке

Учитывая то, что
машина имеет
высокую скорость,

Хитиновый панцирь

Головогрудь

Брюшко

